

Sherlockiana

MEDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 2-3, 2016 * 61. Aargang

"I hear of Sherlock everywhere"

"A man should keep his little brain attic stocked with all the furniture that he is likely to use, and the rest he can put away in the lumber-room of his library, where he can get it if he wants it." *Five*

"Stand with me here upon the terrace ..."

Bjarne Nielsen, 1945-2016

Bjarne Nielsen blev født den 5. april 1945; en kendsgerning han med stolthed vedgik i en artikel hvor han også konkluderede at Sherlock Holmes var født på samme dato i 1854 - datoen var altså 050454. Selv var han fra 050445. Et vidunderligt sammentræf!

Bjarne var ivrig og engageret sherlockianer helt fra starten. Allerede som nyudklækket student i 1964 var han medlem af Sherlock Holmes Klubben, og til julen det år havde han skrevet, trykt og mangfoldiggjort (i 221 eksemplarer) sin første sherlockianske udgivelse, *I hear of Sherlock everywhere*. Blot 20 sider, men den var forløberen for mange, mange senere udgivelser om "det kære emne," som han skrev.

Et citat fra denne debut: "Et spørgsmål, jeg ikke vil ofre al for megen plads på, er beliggenheden af 221B, Baker Street. Der er ingen grund til at komme ind på de i tidens løb mange fejlagtige teorier." Det var et standpunkt han måske fortrød da han et kvart århundrede senere deltog i tv-quizen *Kvit eller Dobbelt*, hvor han blev ramt af et spørgsmål som ofte siden er blevet omtalt og vendt og drejet i vores kreds når verdens uretfærdigheder blev berørt (Se side 16).

I en anden pengekonkurrence var han noget mere heldig da han i 1995 vandt 4,3 millioner kroner på en tilfældig lottokupon. Penge som han uden tøven udnyttede til at etablere Sherlock Holmes Museet på hovedgaden i Nykøbing Sjælland, hvis nabolag han var flyttet til i 1992 efter et halvt liv i København - hvor han efter nogle snart lykkeligt glemte år som skolelærer havde åbnet sit Antikvariat Pinkerton i 1978, først i Elmegade, så i Nansensgade, hvor han gav sin interesse for kriminallitteratur frit løb og endog *solgte* den. I stor, flot stil.

Nogle år senere søsatte han tidsskriftet *Pinkerton*, og snart efter forlaget af samme navn. Alt sammen i kriminallitteraturens navn. Og ikke mindst i Sherlock Holmes' tjeneste; talrige er de skrifter om Mesteren som Bjarne udgav i de

næste tre årtier. Mindst ét om året. Nogle af de mest betydningsfulde er disse:

I 1982 oversatte og udgav han den elskede og elskelige Henry Lauritzens fornemme optagelsesprøve til Klubben, hans hyldest til Watson, med titlen *My Dear Watson*, i layout og papirkvalitet en kærligt identisk kopi af originalen fra 1954. (Et par år tidligere havde han tilføjet titlen "oversætter" til sine øvrige professioner, og han oversatte mindst 100 bøger, de allerfleste krimier) -

Efter grundig gransken på Det Kongelige Bibliotek udgav han i 1987 *Sherlock Holmes in Denmark*, en tjekliste over danske udgivelser af Conanen og beslægtede tekster; en fuldstændig uundværlig bog for samlere -

Og efter endnu en udforskning i filmarkiver og -gemmer i firserne udgav han *The Great Northern Adventures of Sherlock Holmes* (1997), en fornem præsentation og beskrivelse af verdens første filmserie med Mesteren. I 1988 kunne han for et lille, privilegeret selskab vise den eneste overlevende af filmene, den kuriøse *Sherlock Holmes i Bondefangerkløer*.

Bjarnes fortjenester i krimimiljøet uden for Klubben er mange (han var bl.a. medstifter af Det Danske Kriminalakademi) men her skal kun nævnes nogle af dem som hans Holmes-engagement gav ham: Præsident for Sherlock Holmes Klubben 1988-2006 og redaktør af *Sherlockiana* 1994-2001. Ærespræsident i Klubben fra 2007.

Og i 1984 blev han optaget i The Baker Street Irregulars med investituren *The Veiled Lodger*. En af de mest velfortjente BSI-udnævnelser nogensinde. Æret være hans minde.

Bjarne Nielsen døde den 19. marts 2016, samme dag som hans gode ven, den meget savnede Dan Turéll (som sammen med ham udgjorde det eksklusive, billardspilende selskab *The Two Thurstons*), ville være fyldt 70 år. Bjarne valgte sin ind- og udgang med omhu.

Kjære Bjarne -

Det finnes et bilde av oss tre. Heldigvis i sort-hvitt, for ellers ville nok rødmen i herrenes øyne avslørt at natten i forveien hadde vært både sen og bedugget. Men bildet er historisk, ikke bare fordi det er tredve år gammelt, men fordi det dokumenterer "the beginning of a beautiful friendship." Det ble tatt dagen etter stiftelsen av den ene nordiske union som aldri gikk i oppløsning, som var til lutt velsignelse for alle dens medlemmer (selv om det lyder nesten som en av de gamle vitser om svensken, dansken og nordmannen, hva?): Et triumvirat som kalte seg *The Three Gables*. Ikke bare fordi det er navnet på en av Sherlock Holmes' saker, men fordi vi alle, som en viss Gable, hadde mustasje. Unionen satte nok ikke mange spor etter seg i den sherlockianske bevegelseres annaler, men den hadde et rikt indre liv. Etter hvert kåret vi like godt oss selv til *The Kings of Scandinavia*. Og ingen skal si at vår regjeringstid ikke var en gullalder - for oss, i det minste.

Men egentlig startet det lenge før denne historiske dag, eller rettere sagt natt. Og da sikter vi ikke bare til at undertegnede Nils møtte deg i Sherlock Holmes Klubben tidlig på 70-tallet, undertegnede Anders en ti år senere. For faktum er at vi var tre barndomsvenner som vokste opp langt fra hverandre og først møttes da vi var blitt voksne. Og omsider erkjente hvor vi hadde savnet hverandre i mellomtiden. Vi gikk drabelig inn for å ta igjen det forsømte; vi var lekekamerater som når vi kom sammen, skrellet årene av og ble 12 igjen, bedrev godmodig konkurranse og fordypet oss i Sherlock Holmes, i krimlitteratur, i gamle tegneserier, i *Casablanca* og *Hopalong Cassidy* og B-filmer, og all den lektyre man i gamle dager kalte usunn og var garantert å bringe ungdom på avveie. Vi kunne bruke timer på å diskutere spørsmål av stor betydning for menneskeheten, som hvorvidt Jack Elam var med i *High Noon* eller ikke - i hvert fall inntil vi fikk Internet Movie Database. Noen gale streker ble det kanskje også, men ikke så mange, og det som var får bli mellom oss.

Vi var de sene netters konger. Det endte som regel med oss tre sovende i hver vår stol, eller kanskje var det én som ennå holdt et glassaktig øye på *Gumshoe*, Albert Finney-filmen som alltid ble satt på når morgengryet begynte å kripe inn gjennom det tunge forhenget av røkskyer. Memories are made of this. Smoke gets in our eyes.

Det var mer enn et interessefelleskap som bandt oss tre sammen, selvsagt. Ulike som vi tross alt var, var vi likevel samstemte som en triosonate av Bach, om kanskje ikke alltid så velklingende. Gjennom livet, som jo inntreffer mens man legger andre planer, var vennskapet oss imellom noe som bidro til å bære over slagene. Du var for oss, Bjarne, "the one fixed point in a changing age." Og vi tror nok at vi var noe lignende for deg. Det kunne gå måneder, kanskje et helt år, mellom hver gang vi sås, men når vi møttes var det som å ta opp igjen samværet fra dagen i forveien. Nansensgade eller Egebjergvej, Bergen eller New York, det var den samme følelse av å høre hjemme, høre sammen.

Det var jo ikke bare oss tre heller. Vi anså oss med rette eller urette som kjernen i en vennekrets som gikk under navnet *Föreningen Kamratförtryck - The Society for Putting Down Friends* - som hadde en spesiell glede av å bedrive kjærleg gjøn med hverandre. Et stort øyeblikk i denne foreningens historie var da vi kunne overrekke deg en norsk reklameplakat for Lotto, en du hadde sett og ble begeistret for, med påskriften "Lotto-millionærer er ikke som andre milionærer" og med en mann sittende i en stridsvogn malt i psykedeliske farver. Poenget var at dette var i Bergen, og plakaten var så stor at den ikke fikk plass i kufferten og måtte bæres med på flyet. En passende gjengjeldelse for at du hadde ringt oss om ditt Viking-Lotto-hell og nærmest tvunget oss til å misunne deg, når vi i virkeligheten bare ønsket å unne deg det av hele vårt hjerte. I den grad vi har et.

Du var dine venners venn, Bjarne. Et menneske som visste at det å være menneskelig også var å være skrøpelig og utilstrekkelig. En som var tolerant også mot venner som ikke nødvendigvis var enig i at det ikke er kommet noen store musikalier etter *Oklahoma*, eller som kom i skade for å hevde at Sherlock Holmes kunne være en oppdiktet figur. Du ekskluderte riktig nok undertegnede Nils fra Sherlock Holmes Klubben, da han hevdet at Holmesfortellingene høyst sannsynlig var for det meste oppdiktete - men bare for et kvarter og uten hard feelings etterpå.

Du var dette kontrastfylte vesen som mennesket er, kommunisten som gråt da John Wayne døde. En amerikansk venn av oss, noe til høyre for Djengis Khan, klarte aldri å forstå dette. Vi andre skjønnte det. Du var han som holdt på at "a man's gotta do what a man's gotta do" like til det siste og var konsekvent usentimental, men i ditt hjerte en "rank sentimentalist" som kaptein Renault sier om Rick i *Casablanca*, en romantiker av edleste vann.

Dr. Watson skrev om Sherlock Holmes at han var den beste og klokeste mann han hadde kjent. Vi kan kanskje ikke kalle deg den klokeste, for ellers ville vi vel fått beholde deg lenger. Men du var den beste. Og hadde du vært den klokeste ville du kanskje ikke vært den Bjarne som vi savner i dag, og som for alltid vil være en del av vårt liv. Skjønt - klok var du så menn også. Du hadde den hjertets klokskap som betyr vel så mye som hjernens, og som er grunnlaget for alt vennskap som varer lenger enn livet.

Nå må Danmark klare seg med en dronning, Bjarne, og vi to gjenlevende må forsøke å regjere videre så godt det går. Det hadde jo ingen hast, mente vi, du var jo ennå ung. Men kanskje tenkte du at du måtte rekke å være med på feiringen av din beste og vår alles venn Dan Turèlls 70-årsdag, dér i det hinsidige; den var jo samme dag som du gikk bort. Der ser vi deg nå, du og Dan i evighetens kneipe, med hver deres bajer og intet røkeforbud, fordi det kan ikke skade lenger. Og kanskje med en biograf like rundt hjørnet hvor de kontinuerlig viser de gamle Hopalong-filmer. Hils endelig William Boyd når du ser ham. Og Conan Doyle, Wodehouse. Og Holmes og Watson. Skjønt de er selvsagt u dødelige.

Takk, Bjarne. Skidegodt! Here's looking at you, kid.

Dine venner, Anders og Nils ●

Farvel, hr. præsident

Jeg skulle lige til at skrive til dig, da Benny Holst lød i radio-en med *Engle har bare tæer*. Jamen, det er jo bare dig, Bjarne! Hvis du ikke kan huske den, så gå på YouTube deroppe:

Når engang det sidste glas er drukket,
og døren ud af livet står på klem,
alt er klappet klart og kursen stukket,
ja, så går jeg til mit andet hjem.

Efter perleporten står jeg af ved kroen.
De sidder ude i det go'e vejr.
Jeg går hen og får en sludder,
for jeg kender sikkert nogen af de gamle engle dér ...

Og nu tilbage til mit personlige farvel til dig, Bjarne. Helt i din ånd vil jeg ikke gå op i fakta, alt er bygget på min ganske hullede hukommelse.

Jeg lærte dig at kende i begyndelsen af halvfjerdserne, da vi var "The Young Boys," som Rod Stewart sang om. Han er også en årgang 45.

Du elskede at fortælle om dengang, du kom 5 minutter for sent til årsmødet og ikke turde gå ind. Det var i præsident A.D.s regeringstid.

Vi blev begge hurtigt medlemmer af "den hårde kerne," som forsatte andre steder hen efter årsmødet, anført af vores gamle præsident, Henry. "Den eneste fornuftige konservative i Danmark," som du kaldte ham.

Det krævede en utrolig fysik at være medlem af præsidentens hårde kerne.

Bjarne, kan du huske vores nat i Hølmers Bar? Det var her flere scener i *Hærværk* blev optaget, dog ikke med os som statister.

Jeg forlod dig og de andre ca. kl. 4.00, midt i en vild diskussion om Tarzans skrig. Du fortalte senere, at problemet blev løst omkring kl. 5.00 i Nansensgade; desværre kostede det din kone en bule, da hun bankede hovedet op i skråvæggen i lutter rædsel.

Jeg købte bøger hos dig i Elmegade og Nansensgade og de senere år i Nykøbing S. En bog, en øl og en smøg stod altid på programmet.

Jeg kan komme med mange flere anekdoter, men lad os springe til Tivolihallen, hvor der skulle vælges ny præsident efter Henry.

Du havde lige været oppe i *Kvit og Dobbelt*, hvor du gik ned ret så hurtigt. Ganske uretfærdigt, fordi spørgsmålet var en fodnote i Baring-Goulds *The Annotated Sherlock Holmes*. En mand du foragtede - "Ham tryllekunstneren."

Du delte vandene, ikke mindst da du beviste, at mesteren var kommunist. Henry påstod, han måtte have lugtesalt af

vores klubblæge. Henry morede sig, men andre mente ganske seriøst, at du skulle smides ud af klubben.

Da vi i Tivolihallen skulle vælge ny præsident, var der temmelig meget kaos, ingen kendte lovene, men selv om stemmerne var ret lige, endte det heldigvis med at blive dig, der blev vores nye præsident.

Hvorfor var vandene delte? Der var det med kommunisten Holmes, og så var du bare en knægt, syntes de gamle.

Heldigvis levede du op til Henrys ånd, du var altid klar til en øl og en smøg mere, når den hårde kerne drog videre efter årsmødet.

Du stod ligesom dine forgængere for oplyst enevælde. Det er først nu, under den nuværende præsident, andre er med i beslutningsprocessen.

At du havde temperament, opdagede vi, da du absolut ikke var enig med et flertal i bestyrelsen om et nyt medlem.

Du er skyld i, jeg i dag er æresmedlem af klubben; for mange år siden, spurgte du, om jeg ville være skatmester.

Lige inden jeg slutter, skal du altså have en ganske autentisk historie, som du med garanti vil grine ad:

Mormor står med Peter på fem år i hånden, da de skal sige farvel til morfar. Peter kaster en tyvekroner ned på ki-sten.

"Hvorfor gør du det?"

"Det er til smøger og øl."

"Jeg tror ikke, morfar kan få smøger og øl, dér hvor han er taget hen."

"Så kommer han med garanti hurtigt hjem igen".

Tilbage er kun at sige, Bjarne: Jeg ville bare ønske, vi kunne mødes over en øl og en smøg og tale om de gode gamle dage. Tak for mange gode oplevelser, Bjarne. Om lidt vil jeg tænde piben og tænke på dig.

Alvin Andersen ●

N. N. i bog og tv

Redaktøren har for nylig fået en spændende bog i hænde. Titlen er *Mørkets gerninger*, udgivet af det norske forlag Bokvennen tidligere i år. Forfatteren er Klubbens egen Nils Nordberg, velfortjent æresmedlem siden 1971.

Bogen er et udvalg af Nils' mange artikler om kriminallitteratur fra de sidste 45 år. 400 sider! Afsnittet om Sherlock Holmes er naturligvis et indlysende højdepunkt. En samling fine artikler om Mesteren, som indledes med en tekst der sætter fænomenet på plads, historisk og aktuelt. Ideel at forelægge for personer som intet ved og som vil have en hurtig og præcis introduktion. En artikel om historien om Hunden. En indsigtfuld sammenligning af Sherlock Holmes og Ole Brumm (danskerne kender sidstnævnte som Peter Plys). Og ikke mindst en redegørelse for en nordmand ved navn Sigerson - Nils' investitur i BSI.

Billedet viser Nils i en cameopræstation som kriminalinspektør Mathisen i den norske krimiserie *Øjenvidnet*, som for nylig blev vist på DR.

Bjarne Nielsen in memoriam

Bjarne Nielsen var præsident for Sherlock Holmes Klubben, da jeg blev medlem – og måden, Bjarne gjorde mig til medlem på, var (efter min mening) typisk for ham. Jeg havde sendt en artikel til Bjarne, som læste den igennem og trykte den i *Sherlockiana*, hvortil han skrev følgende bemærkning: ”Redaktøren er langt fra enig i artiklens argumentation, men er ganske overbevist om forfatterens interesse for og viden om Sherlock Holmes, hvorfor vi hilser ham velkommen i klubben...” Bjarne accepterede, at jeg havde en anden mening end hans egen – og da jeg gjorde ditto, var grunden lagt for et venskab.

Jeg snakkede med ham om i den nævnte forklarede, at fordi jeg gik i end den førstehavde læst den første Det var dén, sit hjerte til.

Det var dén, sit hjerte til. stor romantiker. Dette kom også til udtryk i hans kærlighed til westernfilm. Her var han til John Ford med John Wayne. De storladne, romantiske westerns, hvor en mand er en mand, og en kvinde er en rigtig kvinde – en smuk, uopnåelig en af slagsen, som man kan forgude. Naturligvis var Bjarne også vild med filmen *Casablanca*, for han holdt meget af *noir* – også inden for litteraturen med Dashiell Hammett og Raymond Chandler, hæfter i serier, *Black Mask*. En stor samler var Bjarne, med mange forskellige interesser. Kun hans nærmeste kender formodentlig dem alle.

Første gang jeg mødte Bjarne, var på Aalborg Væddeløbsbane. Det var det første arrangement i klubben, jeg deltog i. Siden den dag var vi venner – også selvom der kunne gå lang tid imellem, at vi så hinanden. Bjarne var altid den samme, hvad enten man havde set hinanden dagen før, eller der var gået flere år. Han var altid den samme.

Bjarne gjorde en kæmpeindsats for Sherlock Holmes. Efter min mening blev han en af de tre store mænd her i Danmark – A.D. Henriksen, der stiftede Sherlock Holmes Klubben, Henry Lauritzen, der førte klubben videre og formede den til et hyggeligt sted at være, og endelig Bjarne, som formåede at løfte arven efter Henry på sin egen måde. I en årrække var Bjarne både præsident for klubben og redaktør af *Sherlockiana*. Han var klubben. Han omdannede sit antikvariat til et Sherlock Holmes Museum, og det var virkelig i mange år et helt fantastisk sted at komme. Man trådte over dørtærsklen ind i en helt anden verden – en verden, hvor det vitterlig var 1895. Som et helligt sted for sherlockianere. Jeg tror aldrig, jeg glemmer den første gang, jeg kom der. Det var som en rus – alle de store mestre på hylderne, Vincent Starrett, Edgar W. Smith, H. W. Bell, i forskellige udgaver. Her kunne man stifte bekendtskab med navne og forfattere, man indtil da kun havde hørt om.

Som ung, grøn sherlockianer forsøgte jeg at tilegne mig al den viden om emnet, jeg kunne, og jeg har uden tvivl plaget Bjarne med utallige spørgsmål – om forskellige grene af den

kedede senere argumentationen artikel, og han han var uenig, en anden retning ste artikel, han om det pågældende – og for ham var altså den rigtige! han havde viet Bjarne var en

Bjarne var en stor romantiker. Dette kom også til udtryk i hans kærlighed til westernfilm. Her var han til John Ford med John Wayne. De storladne, romantiske westerns, hvor en mand er en mand, og en kvinde er en rigtig kvinde – en smuk, uopnåelig en af slagsen, som man kan forgude. Naturligvis var Bjarne også vild med filmen *Casablanca*, for han holdt meget af *noir* – også inden for litteraturen med Dashiell Hammett og Raymond Chandler, hæfter i serier, *Black Mask*. En stor samler var Bjarne, med mange forskellige interesser. Kun hans nærmeste kender formodentlig dem alle.

Første gang jeg mødte Bjarne, var på Aalborg Væddeløbsbane. Det var det første arrangement i klubben, jeg deltog i. Siden den dag var vi venner – også selvom der kunne gå lang tid imellem, at vi så hinanden. Bjarne var altid den samme, hvad enten man havde set hinanden dagen før, eller der var gået flere år. Han var altid den samme.

Bjarne gjorde en kæmpeindsats for Sherlock Holmes. Efter min mening blev han en af de tre store mænd her i Danmark – A.D. Henriksen, der stiftede Sherlock Holmes Klubben, Henry Lauritzen, der førte klubben videre og formede den til et hyggeligt sted at være, og endelig Bjarne, som formåede at løfte arven efter Henry på sin egen måde. I en årrække var Bjarne både præsident for klubben og redaktør af *Sherlockiana*. Han var klubben. Han omdannede sit antikvariat til et Sherlock Holmes Museum, og det var virkelig i mange år et helt fantastisk sted at komme. Man trådte over dørtærsklen ind i en helt anden verden – en verden, hvor det vitterlig var 1895. Som et helligt sted for sherlockianere. Jeg tror aldrig, jeg glemmer den første gang, jeg kom der. Det var som en rus – alle de store mestre på hylderne, Vincent Starrett, Edgar W. Smith, H. W. Bell, i forskellige udgaver. Her kunne man stifte bekendtskab med navne og forfattere, man indtil da kun havde hørt om.

Som ung, grøn sherlockianer forsøgte jeg at tilegne mig al den viden om emnet, jeg kunne, og jeg har uden tvivl plaget Bjarne med utallige spørgsmål – om forskellige grene af den

sherlockianske forskning, om bøger og personer, om The Baker Street Irregulars i U.S.A. Dette mystiske, tillokkende broderskab, hvor Bjarne på daværende tidspunkt var eneste danske medlem. Bjarnes svar på det alt sammen var karakteristiske for ham, idet han forsøgte at hjælpe mig på vej men lod mystikken hænge i luften, så jeg selv kunne få oplevelsen med at løfte sløret for det alt sammen.

Jens Byskov Jensen ●

Et omstridt spørgsmål ?

Af Svend Ranild

I jubel- og jubilæumsåret 1987 dannede Herlev Teaterbio rammen om en Sherlock Holmes-udstilling, arrangeret af Bjarne Nielsen (se *Sherlockiana* nr. 4, 1987). Tre år senere var stedet rammen om en anden sherlockiansk begivenhed, nemlig samme Bjarnes deltagelse i tv-quizen *Kvit eller Dobbelt* i det ikke overraskende emne *Sherlock Holmes*. Jeg var en af de mange feststemte tilskuere i salen. Programmet blev udsendt på valgaftenen 12. december 1990.

Spørgsmålsforfatter og dommer var politiadvokat Leo Lemvigh, der var blevet et kendt tv-ansigt som deltager i diverse spørgelege. Lemvigh var også medlem af Klubben, men der havde ikke været tale om underhåndsaftaler mellem ham og præsident Bjarne. Det blev ganske tydeligt ved det fjerde spørgsmål.

Bjarne indledte jagten på de 64.000 kroner i fin stil da han uden tøven besvarede 1. spørgsmål til 1.000 kroner: Det var William Gillette der udstyrede Holmes med den krumme pipe, i sit succesrige melodrama fra 1899. I 2. spørgsmål til 2.000 kroner skulle Bjarne lytte til en stump gammelt radiodrama og kunne let identificere de to mandsstemmer som Basil Rathbones og Nigel Bruces og teksten som en dramatisering af ”The Speckled Band” (*It is not cold which makes me shiver. It is fear, Mr. Holmes.*) der var blevet sendt i radioen i 1940’erne. 3. spørgsmål, 4.000 kroner: I hvilken historie hører vi om Holmes’ kamp til døden med professor Moriarty, og hvilken kampsport gav ham sejren? Elementært, min kære Leo; ”The Empty House” og baritsu.

Det var gået glat og smertefrit indtil nu. Det kunne ikke gå galt. Men så stillede studieværten Per Wiking det 4. spørgsmål, til 8.000 kroner. Og jeg blev nok lige så overrasket som Bjarne. Hvad? Det kan du ikke mene, Leo! Den detalje er der da ingen rigtige sherlockianere der interesserer sig en døjt for. Det er da ligegyldigt!

Bjarne undskyldte sig med at der i årenes løb var fremkommet mange forskellige løsningsforslag på den sag, og han kunne virkelig ikke huske et ganske tilfældigt et af dem. Han kunne ikke svare. ”Ej, hvor ærgerligt,” udbrød værten. Ja.

Leo trøstede Bjarne ved på stedet at forære ham den mursten fra Baker Street 221B som siden prydede hans samling. Kort tid efter meldte Leo sig ud af Klubben. Han kunne ikke længere deltage i møderne når der ikke var rygeforbud. Og det ville Bjarne, den utrættelige cigaretryger (60 King’s om dagen), under ingen omstændigheder indføre.

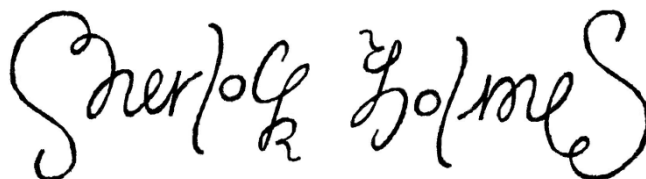
Blad frem til side 29 og læs spørgsmål 4.

Klubben savner et logo

Redaktøren gentager fra sidste nummer: Bestyrelsen har besluttet at det efter 65 logofri år er på høje tid at Sherlock Holmes Klubben får et logo. Derfor opfordres medlemmerne til at tjekke om de har et kunstnerisk talent og i givet fald lade det komme til udtryk i et slående sindbillede på Klubbens sjæl og sande natur. Eller også bare tegne noget pænt. Vi søsatte en logokonkurrence. Forslag skulle sendes til *Sherlockiana* senest den 1. august, men da dødslinjen var nået, var der ikke indkommet et eneste forslag. Vi flytter derfor fristen frem til 1. november.

Det kan ikke passe at der ikke gemmer sig visuelle talenter i medlemsskaren. Se bare dette eksempel på et *ambigram*, undfanget af vor skatmester, Michael Skov Lambek. Flot lavet. Læs hvad der står i den kringlede figur, og vend så bladet på hovedet og se hvad der *så* står. Et argument for at modtage *Sherlockiana* i trykt udgave. Hvis du ikke har en sådan, så prøv at vende skærmen på hovedet.

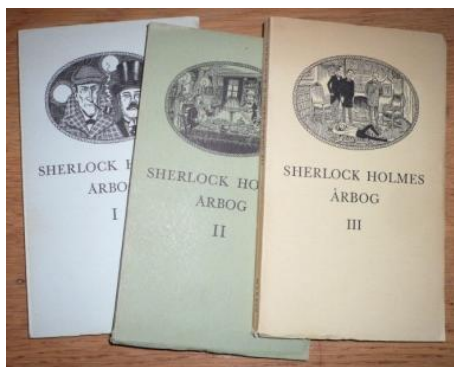
En fremtid for *Sherlockiana*?

Ved Aarsmødet i januar blev det som bekendt vedtaget, at medlemmerne igen skulle kunne modtage *Sherlockiana* i en trykt udgave, hvis de ønskede dette. Merprisen ved tryk og forsendelse betales af det enkelte medlem, og der er således tale om en slags ekstra abonnement. Det har imidlertid vist sig, at kun ganske få medlemmer har vist interesse for denne ordning - tilsyneladende har de fleste medlemmer ikke noget behov for at modtage *Sherlockiana* på tryk.

Dog har jeg stadig den mistanke, at det er mindre attraktivt at skrive en artikel til et elektronisk medie, end det er at skrive til en trykt udgivelse. Denne antagelse er måske sentimental og forældet, men ikke desto mindre bliver bidragyderne til *Sherlockiana* færre. Hvad skyldes dette?

Måske befinder vi os i en tid, hvor fordybelse har trange kår. At fundere over en sherlockiansk problemstilling for dernæst at offentliggøre sine forskningsresultater er måske en disciplin der hører fortiden til? Giver vores fortravlede hverdag ikke plads til Sherlock Holmes? Er vi blevet så vant til en konstant nyhedsstrøm i korte overskrifter, at vi selv har fået svært ved at sætte længere sætninger sammen?

Ved Aarsmødet ønskede Bo Green Jensen sig Sherlock Holmes Klubbens årbøger tilbage. Der blev udgivet tre sådanne i 1965-67 på Martins Forlag. Bøgerne var på 80-90 sider og redigeret af A. D. Henriksen.

Kunne man mon tænke sig, at vi for fremtiden koncentrerer os om én udgivelse pr. år, der udkommer på tryk ved Aarsmødet? En samlet udgivelse af artikler og underfundigheder - de ting, der ellers ville være offentliggjort i *Sherlockiana*? Indbydelser til klubbens arrangementer kan derefter sendes ud på e-mail og offentliggøres på klubbens hjemmeside og sociale medier. Jeg vil bede jer alle overveje, om det er den vej, vi skal gå for fremtiden. Lad os tage emnet op på Aarsmødet i januar.

Jens Byskov Jensen ●

Hestevæddeløb i Aalborg

De Sherlockianske galopløb blev i år redet fredag d. 8. juli på Aalborg Væddeløbsbane. The Cimbrian Friends of Baker Street var repræsenteret ved Bjarne Rother Jensen og undertegnede, der uddelte præmier og blomster i vindercirklen, samt gæsterne Pernille Have og Tue Hald Madsen.

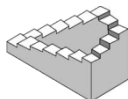
Aalborg Galopforening havde denne gang indstiftet et tredje løb, der fik navnet *Dr. Watson Handicap* - dette løb blev redet som 10. løb og blev vundet af Parbold Hill (Frederick Salvador), med Operation Chariot (Nanna Emilie Hansen) på 2. pladsen, og First Bid (Rikke Rohbach Bonde) på 3. pladsen. *Silver Blaze Handicap* blev redet som 11. løb og vundet af Show of Faith (Marcos Robaldo), Amelia Jay (Amanda Harbjerg) kom ind på 2. pladsen, og Chelsea Mick (Nanna Emilie Hansen) på 3. pladsen. Sidste løb var *Professor Moriarty Handicap*, der blev vundet af Prima Dine (Marcos Robaldo), på 2. pladsen Waltzing Mathilda (Emilia Hvitved Pedersen), og på 3. pladsen Temple Queen (Alessandro Guerrini).

Efter galopløbene blev der afholdt reception i galopstalden. Det viste sig at være en succes. Her følte man sig hensat til King's Pyland, hvor hestene blev vasket efter dagens strabadser og "hotwalket" af staldpigerne. Man fik det hele at se på nært hold. Klubbens vandrepokaler blev erstattet af de berømte whiskysæt til sidste års vindere, og formanden for Aalborg Galopforening, Keld Karlsen, takkede klubben mange gange for fortsat at holde de traditionsrige løb i hævd. The Cimbrian Friends of Baker Street havde udgivet en folder med tidligere års resultater og fotos fra løbene.

Jens Byskov Jensen ●

	udkommer 3 gange om året		
Redaktør: Svend Ranild	✉ sr@ranild.dk		
Sat med Baskerville			
Grundlagt i 1956 af A. D. Henriksen	ISSN 0902-0330	ADH i 1916	

Gamle og nye Holmes-fans

En spørgeskemaundersøgelse af Palle Schantz Lauridsen

Hvad er vi egentlig for nogle, vi sherlockianere? Og hvad med dem, der er fans af BBC-serien *Sherlock*? Er de skøre på en anden måde – og i givet fald hvilken?

I foråret læste jeg en artikel, der fik mig til at tænke over den slags spørgsmål. Artiklen var skrevet af medieforskeren Roberta Pearson (Pearson 2007). Hun undrede sig over, hvordan forskellige slags fans tilsyneladende opfattede sig selv forskelligt. Nogle af dem ville ikke engang kalde sig for fans. Man opfatter ikke sig selv som Shakespeare-fan eller som Bach-fan, skrev hun. Man er Shakespeare-elsker, Bachkender, og man holder af Brahms. Men fan er man ikke.

Men et glimt i øjet valgte Pearson alligevel at kalde Bachkenderne for bachies og elskere af *The Bard*, altså Shakespeare, for bardies; betegnelser, de næppe selv ville hverken bruge eller acceptere. Men, fortsatte Pearson, de, der dyrker tv-serien *Star Trek* har ingen problemer med at kalde sig for Star Trek-fans eller ligefrem for trekkies. Mellem de to yderpunkter – dem, der vil, og dem, der ikke vil kalde sig fans – ligger sådan nogle som os. Vi kalder os nok sherlockianere, men opfatter ikke os selv som fans. Ikke ifølge Pearson.

De forskellige gruppers selvopfattelse er udtryk for, hvordan de placerer sig selv i et kulturelt hierarki, hvor noget (i hvert fald for nogle) er finere end andet. Men hvad er egentlig forskellen, spurgte Pearson, mellem tilhængere af Shakespeare, en forfatter der hyldes som alle tiders største dramatiker og som en bastion for britisk national identitet, og tilhængerne af Conan Doyle, en andenrangs forfatter, der var rigtig god til det, han gjorde, og hvis produktion af nogle anses for at være fiktion snarere end litteratur [det står der altså, PSL]? Hvor forskellige er de finkulturelle bachies og bardies fra middle brow sherlockianere og fra de omfattende populærkulturelle fanfællesskaber (fx Trekkies) i deres tilegnelse/nydelse og i deres sociale organisering? (Pearson 2007: 99).

Lader vi bachies, bardies og trekkies hvile, er det tydeligt, at Pearsons konkrete undersøgelse af sherlockianeres selvopfattelse hvilede på et noget tyndt grundlag. Hun havde på fornemmelsen, at de ikke ville kalde sig selv for fans og havde talt med tre sherlockianere, hun kendte i forvejen. De tre var kvinder på hhv. 53, 63 og 72. Ingen af dem så sig selv som fans. Fans var en tak for skøre for dem, de opførte sig irrationelt, klædte sig ud og larmede for meget. Det var noget med rockmusik, fodboldkampe og ungdomskultur. "Jeg foretrækker at adskille mig fra teenagere og testosteronfyldte drenge i alle aldre," som en af dem sagde. Det kan godt være, at medlemmerne af Sherlock Holmes Klubben ville sige noget lignende. Men i den spørgeskemaundersøgelse, denne artikel præsenterer, svarer 84 % af medlemmerne af Sherlock Holmes Klubben, at de betragter sig selv som fans af *Sherlock Holmes*.

Data! data! data!

Pearson artikel er fra 2007, altså fra før den renaissance, Holmes har fået siden 2009 med Downey Jr.-filmene, med *Sherlock* og med *Elementary*. Især *Sherlock* har fået akademiske skriverkarle og -piger til tasterne, og der er blevet skrevet en del om de aktive, yngre, især kvindelige fans, der går voldsomt meget op i alt, hvad der har med *Sherlock* at gøre. Internationalt nærmest rystede fremkomsten af Baker Street Babes, Sherlockology.com og lignende grupperinger af aktive super-fans til at begynde med det mere adstadige sherlockianske miljø. For hvad var nu det for noget at gå så meget op i en moderne tv-serie? En serie, som en unavngiven, tidligere skatmester i Sherlock Holmes Klubben (NN 2016) og formanden for en ligeledes unavngiven københavnsk-baseret rygeklub begge har indrømmet at være faldet i søvn til.

For at finde ud af, hvordan danske *Sherlock*-fans på den ene side og 'gammeldags', ligeledes danske sherlockianere på den anden opfatter sig selv, og hvilket forhold de har til Holmes i enhver afskygning, besluttede jeg mig i foråret for at lave en spørgeskema-undersøgelse.

Jeg sendte spørgeskemaet til medlemmerne på Sherlock Holmes Klubbens mailingliste og var så heldig, at Lisa Graasten, der har oprettet Facebook-siden *Sherlocked.dk*, gerne ville dele linket til undersøgelsen på sin side. Jeg fik 29 svar fra Facebook-folkene; ikke alverden, men Lisa forklarede, at det nok var, hvad jeg kunne forvente. De fleste af de knap 1400 følgere af siden, bruger den nok bare til at hente information fra, fortalte hun.

Det er normalt i internet-fællesskaber, at én procent skaber indholdet, mens de resterende bare kigger 99 % med. De er *lurkers*, som det hedder på engelsk: lurere.

Svarprocenten fra Sherlock Holmes Klubbens medlemmer var meget højere, men de fik også et personligt brev i deres inbox: 20 svar fra omkring 30 modtagere. Det hører med til billedet, at 20 % af medlemmerne af Sherlock Holmes Klubben også fulgte *Sherlocked.dk*. Jeg ville selvfølgelig gerne have haft et større datamateriale, og undersøgelsens resultater skal derfor læses med forbehold for det relativt spinkle materiale.

Først lidt baggrundsinformation om de to grupper, Sherlock Holmes Klubben (forkortet SHK) og *Sherlocked.dk* (forkortet S.dk).

Sherlock Holmes Klubben

Alle, der læser disse linjer, ved, at SHK blev dannet i 1950, at vi har et meddelelsesblad, at der i anledning af Sherlock Holmes' fødselsdag finder en årlig middag sted med en række faste indslag, og at der hvert år afvikles to sherlockianske galopløb på Aalborg Væddeløbsbane. Alle ved også, at mange af klubbens medlemmer i årenes løb har skrevet og talt om Holmes, og at de har fungeret som udgivere, redaktører og oversættere af Conanen og i det hele taget har fun-

geret som en slags Holmes-kuratorer. Klubben har i årtier haft internationale kontakter, vi har udenlandske (æres)medlemmer, og flere er eller har været medlemmer af *The Baker Street Irregulars*. Klubben er også på nettet, uden at der dog er en omfattende aktivitet knyttet til det, og vi er ofte repræsenteret på krimimesser både her og hisset. Klubbens formål er i dag at studere Sherlock Holmes i alle hans manifestationer og materialer og være et virksomt led i den internationale Holmes-forskning. Enhver, der kan dokumentere eller sandsynliggøre sin viden om og interesse for formålet kan optages i klubben, som opkræver et mindre kontingent. Dertil kommer hele den milde sherlockianske fiktion om, at Conan Doyle var Watsons litterære agent og Holmes og Watson var (er?) virkelige personer: *And it is always 1895*.

Alt det ved enhver.

Sherlocked.dk

Men hvad med Sherlocked.dk?

Det er en Facebook-side, der gik online i foråret 2012, og som administreres af Lisa Graasten. Siden er ”er et fællesskab for de danske fans af den britiske hit tv serie Sherlock.” Den har for tiden knap 1400 følgere, hvoraf ¾ er kvinder, og godt 60 % er mellem 13 og 24 år gamle.

Facebook-gruppen er knyttet til en hjemmeside, der også hedder Sherlocked.dk, og fælles for de to steder er, at de opdateres jævnligt og på dansk holder brugerne ajour med aktuelle hændelser i forbindelse med *Sherlock*. Facebook-siden indeholder små konkurrencer og muliggør brugeraktivitet i den forstand, at man kan ’synes om’ indlæg og selv kommentere dem.

I forhold til en international, engelsksproget Facebook-gruppe som Sherlockology, der har over 800.000 følgere, er den danske side meget lille, og der er næppe tvivl om, at mange danske *Sherlock*-fans snarere orienterer sig mod engelsksprogede end mod dansksprogede internet-fællesskaber. Men nu skulle det handle om Danmark, så derfor valgte jeg Sherlocked.dk.

Alder, køn og uddannelse

Der er stor forskel på køns- og aldersfordelingen i de to grupper. Hos S.dk er 80 % kvinder, mens der i SHK kun er 35 % kvinder. Gennemsnitsalderen i S.dk er 30 år, i SHK er den 52.

Også uddannelsesgraden er forskellig, hvad der kan hænge sammen med aldersforskellen. 75 % af SHK’erne har en længere videregående uddannelse, mens tallet for S.dk var 43 %. I begge tilfælde er der tale om en voldsom overrepræsentation i forhold til den samlede danske befolkning, hvor 8 % i alderen mellem 15 og 69 har en længere videregående uddannelse. Så det er belæste folk, der interesserer sig for Holmes.

Kendskabet til Sherlock Holmes

Stort set alle i begge grupper kendte til Holmes, før tv-serien *Sherlock* fik premiere i 2010, men hvor 65 % af SHK’erne havde lært ham at kende i bogform, var tv med 54 % topscoreren blandt S.dk’erne. Derfor var det heller ikke så underligt, at 90 % af SHK’erne havde læst alle eller næsten alle

Holmes-fortællingerne inden *Sherlock*, mens næsten ligeså mange, 82 %, af S.dk’erne havde læst ingen eller få af fortællingerne, inden Benedict Cumberbatch dukkede op på tv- og computerskærmene. *Sherlock* vakte dog en vis interesse for Conanen, og efter at have set serien, har halvdelen af S.dk’følgerne læst en eller flere af Conan Doyles fortællinger.

SHK’s litterære aner fornægter sig ikke, og klubbens typisk ældre, midaldrende og højtuddannede medlemmer demonstrerer da også detaljeret viden om netop den litterære Holmes. Fx ved alle, at Moriarty er professor i matematik, ligesom alle – på nær en enkelt – er klar over, at man aldrig hører om Holmes’ forældre hos Conan Doyle. Halvdelen af S.dk’erne er i tvivl om det med forældrene, og kun knap halvdelen ved, hvad Moriarty var professor i; noget, der heller ikke bliver henvist til i tv-serien.

Omvendt forholder det sig med kendskabet til *Sherlock*. På spørgsmålet ”Hvem eller hvad er Redbeard?” svarede alle S.dk’følgere rigtigt, at det er den hund, Sherlock havde som dreng. Under halvdelen af SHK’erne havde fanget dén detalje. SHK’erne er dog på ingen måde helt koblet af *Sherlock*,

og knap halvdelen af dem kan fuldende sætningen ”Brainy is the new ...” og sætte ordet ”sexy” ind i det, der er en replik fra episoden *A Scandal in Belgravia*. At SHK-medlemmerne skam også interesserer sig for *Sherlock* fremgår af, at 40 % af dem var i Cinemaxx for at se biografpremierer på *Sherlock*-episoden *The Abominable Bride*. Det samme var 46 % af S.dk’erne.

En lille detalje kan demonstrere forskellen i conanisk viden. Spørgsmål 20 lød sådan her: ”I ’Sherlock’-episoden ’His Last Vow’ får vi at vide, at Mary er tidligere lejemor. Mary Morstan er ikke hendes oprindelige navn. Hun giver John et USB-stick med forbogstaverne til sine oprindelige navne. Hvilke forbogstaver?” 1/3 af S.dk’erne, men kun knap ¼ af SHK’erne vidste, at svaret var AGRA. I det opfølgende spørgsmål ville jeg vide, hvorfor det lige var dé forbogstaver. Her vidste alle de SHK’er, der havde svaret AGRA, at det var en reference til skatten fra *De lires tegn*, mens kun 40 % af S.dk’erne havde denne sherlockianske viden.

Skuespillere og yndlingsserier

Jeg bad også om, at man nævnte højst tre skuespillere, der – ud over Benedict Cumberbatch – havde spillet Holmes. S.dk’erne nævner hyppigst Robert Downey Jr., men Rathbone og Brett bliver nævnt i ganske mange besvarelser. SHK’erne har Brett på førstepladsen, Rathbone på 2. pladsen, og kun 20 % af deres besvarelser nævner Robert Downey Jr. – i øvrigt på linje med William Gillette. Og hvilken tv-serie er så yndlingsserien hos de to grupper? Her kæmper *Sherlock* og Granada-serien med Jeremy Brett om pladserne. *Sherlock* er – ikke så underligt – favoritten hos S.dk, mens Granada var topscorer hos SHK.

I begge grupper er der mange, der opfatter sig selv som fans af *Sherlock* (S.dk: 96 %; SHK: 70 %), men der er omkring dobbelt så mange fans af Benedict Cumberbatch (68 %) blandt S.dk’følgerne som i SHK (35 %). Derfor er det heller ikke så underligt, at 4 ud af 10 S.dk’ere opfatter sig selv som *cumberbitches*, mens der ikke er en eneste repræsentant for denne særligt hengivne type af Benedict Cumberbatchs fans i Klubben.

Digitale indfødte og krimielkere

En ganske markant forskel på de to grupper vedrører deres aktivitet på internettet. Når jeg overhovedet fik fat i S.dk'erne, var det jo i første omgang, fordi de følger en Facebook-side og altså er på nettet, og derfor orienterer de sig også om *Sherlock* netop dér – på nettet. De unge følgere af Sherlocked.dk er vokset op med nettet, og er det man kalder digitale indfødte. SHK'erne befinder sig i mindre grad på nettet, men de læser alle bøger og trykte artikler om Holmes og syv ud af ti har læst Conan Doyle-fortællinger, der *ikke* handler om Holmes. Og så er de vilde med krimier, som 90 % af dem læser.

På alle disse punkter halter S.dk'erne bagefter, men til gengæld er de lang bedre orienteret i den aktuelle populærkultur. De følger fx med i tv-serien *Doctor Who*, hvor Sherlock-bagmændene Steven Moffat og Mark Gatiss har slået deres folder. Når de skal fortælle, hvor de ellers kender Benedict Cumberbatch fra, nævner de filmene *Star Trek into Darkness* og *Hobbiten*, mens SHK'erne nævner Le Carré-filmatiseringen *Tinker, Taylor, Soldier, Spy*. Begge grupper nævnte også *The Imitation Game*, filmen, hvor Cumberbatch spiller matematikeren og kodeknuseren Alan Turing.

Klubliv og pilgrimsrejser

Det kan ikke komme bag læserne af *Sherlockiana*, at SHK'erne er medlemmer af en klub, hvor vi mødes og taler om Holmes. Det gør S.dk'erne kun i begrænset omfang. Nogle få af dem har været til internationale Sherlock-konventioner, og andre hygger sig med veninderne, mens de ser *Sherlock*, men et fælles klubliv har de ikke.

Samtlige SHK-medlemmer har været i London og dér besøgt steder, der omtales hos Conan Doyle. Det har kun godt halvdelen af de yngre S.dk-følgere. ¼ af SHK'erne har i London opsøgt steder fra *Sherlock*, men her overtrumfes de af S.dk'erne, hvor godt fire ud af ti har været fx på North Gower Street, der 'spiller' Baker Street i BBC-serien.

Hvad kan vi så lære af det?

Det er ikke så overraskende, at Facebookgruppens følgere er yngre, kvindelige *Sherlock*-fans. Og det kommer heller ikke ligefrem bag på os, der kender vores egen klub, dens historie og ritualer, at der er en del midaldrende (og ældre) mænd i blandt os.

Undersøgelsen bekræfter derfor i vid udstrækning forestillinger, jeg havde i forvejen; men eftersom det er og bliver "en alvorlig fejl at teoretisere, før man kender til fakta" (Doyle 2015: 374), har den lille undersøgelse sin berettigelse.

Der er forskelle inden for hver af de to grupper, men den overordnede tendens er, at de to grupper har hver deres Holmes, og at de næsten alle kendte Holmes, før *Sherlock* dukkede op; men deres vej til Holmes har været forskellig. SHK'erne er vokset op med trykte medier, så de læste om Sherlock Holmes først og er – selvfølgelig – meget fortrolige med Conanen.

S.dk-følgerne er børn af tv og internettet. De så først Holmes i tv, formentlig i Granada-versionen, der ligger nr. 2 på deres liste over Holmes-tv-serier. Siden så de *Sherlock*, og

først da kom dele af Conanen ind i billedet. Derfor er der selvfølgelig også forskel på, hvordan de to grupper går til *Sherlock*. Ser de den som endnu en tv-version af de gode gamle fortællinger, som for dem er og bliver de rigtige Holmes-historier; den standard, alle senere versioner skal måles efter? Eller ser de den som en god, ny tv-serie med en lækker skuespiller i titelrollen – og et bagkatalog af film og tv-serier og vist også nogle skrevne fortællinger?

Andre fans

De to grupper, der er med i undersøgelsen her, består begge af en slags super-fans, der på forskellig vis forholder sig aktivt til Holmes. Forskningen i fankultur har mest beskæftiget sig med den slags aktivistiske fans, men har ofte glemt, at langt de fleste fans har et ganske afslappet forhold til deres yndlingsforfatter, -komponist, -fodboldklub eller til deres fiktive favoritdetektiv (Bird 2011). Mange Holmes-fans nyder vel bare i ny og næ at vende tilbage til de gamle historier eller at se en ny episode af *Sherlock* uden at være medlem af nogen klub og uden at følge med i, hvad de unge laver på Facebook og på nettet.

Seertallene viser fx, at *Sherlock* bestemt også tiltrak ældre seere, og den danske medieforsker Line Nybro Petersen (Petersen 2016; Andersen & Petersen 2016) har dokumenteret, at *Sherlock* ikke bare tæller unge kvinder, men også midaldrende kvinder blandt sine aktive fans. Hun har interviewet kvinder i 50'erne, som skriver fanfiktion og følger med i Benedict Cumberbatchs gøren og laden; de er godt klar over, at de er ældre end de fleste andre af deres med-fans, men det er de egentlig ligeglade med.

Så selvom *Sherlock*-fanfællesskabet i overvejende grad består af unge kvinder, og selvom Sherlock Holmes Klubben i overvejende grad består af ældre mænd, ser det ud til, at alder og køn ikke behøver at spille den store rolle, blot man er fælles om interessen for og kærligheden til Holmes – i én eller anden version. ●

Litteratur

- Andersen, Alvin & Petersen, Line Nybro (2016): "Idol- dyrkelse er ikke kun for de unge", P1 Eftermiddag, 23. maj 2016, <http://www.dr.dk/radio/ondemand/p1/p1-eftermiddag-2016-05-15>.
- Bird, Elizabeth (2011): ARE WE ALL PRODUSERS NOW? I *Cultural Studies*, 25:4-5.
- Doyle, Arthur Conan (2015). "Den anden plet". I *Sherlock Holmes vender tilbage*. København: Rosenkilde & Bohnhof.
- NN (2016). Privat lydoptagelse fra paneldiskussion om Sherlock Holmes ved krimimessen Copenhagen Crime, 12. juni 2016.
- Pearson, Roberta (2007). "Bachies, Bardies, Trekkies, and Sherlockians". I Gray, J., m.fl. (red.) *Fandom. Identities and Communities in a Mediated World*. New York: New York University Press.
- Petersen, Line Nybro (2016). "'The Florals'. Fans over fifty in the *Sherlock* fandom". Bidrag til konferencen "Ageing Celebrities and Ageing Fans in Popular Media Culture", Københavns Universitet, 19.-20. maj 2016.

Fugle i Conanen

Af Torben Carlsen

Der er mange fuglearter repræsenteret i Conanen. Fælles for de fleste er, at de ender på køkkenbordet hos Mrs. Hudson. Det er en bred vifte fra fuglefau-naens verden, der bliver fortæret i Baker Street: Holmes og måske især Dr. Watson tager ivrigt for sig af fasaner, skov-snepper, agerhøns, ryer og ænder. Disse fugle er i sagens natur uinteressante i conanisk sammenhæng; derfor vil jeg i stedet forholde mig til de arter, der enten optræder i levende live eller spiller en væsentlig rolle i beretningernes handling.

I *Blue* optræder en hel flok. James Ryder har netop proppet det dyrebare stjalne stykke krystalliserede kul ned i halsen på en af sin søsters 26 gæs, en stor hvid gås med en sort stribe tværs over halefjerene, da forvekslingen sker. I en opstående forvirring kommer han til at tage en gås med sig, der ligner den første på en prik, men som ikke indeholder det forventede skønne, strålende, lille blå æg. Vi kender historiens gang, og denne fugl endte, som så mange andre conaniske fugle, sine dage stegt over en sagte ild.

Allerede i opus 1, *Stud*, hører vi om fugle. På Den Store Saltslette kan vi læse om tre *buzzards*, der siddende på en klippe våger over John og Lucy Ferrier, kun ventende på, at de skal drage deres sidste suk. Fuglene bliver dog skræmt væk ved mormonernes ankomst. Buzzard betyder (mus)våge, men i "den nye verdens fugle", dvs. fugle fra det nordamerikanske kontinent, er buzzard synonymt med grib og kondor. I Verner Seemans danske oversættelse står der, at det er kondorer. Jeg har dog mine tvivl.

Den californiske kondor, som er den eneste fra familien vestgribbe i USA, var i Pleistocæn (som sluttede for ca. 10.000 år siden) meget talrig i store dele af Nordamerika; men med nybyggernes ankomst begrænsedes fuglenes levesteder sig til kystnære områder fra Britisk Columbia til Den Californiske Bugt. Fra omkring 1600-tallets begyndelse og ca. 300 år frem er der kun sporadiske fund af kondoren. Den var endog tæt på at uddø, men udsatte fangenskabfugle har givet fornyet håb om artens beståen. Man regner med, at der i midten af 1800-tallet, på det tidspunkt, vores fortælling fandt sted, var 6-700 individer, som ynglede langt vestpå. Det er derfor næppe sandsynligt, at det var kondorer, der havde til hensigt at fouragere på John og Lucy. Kalkungribben (*turkey vulture*) er den dag i dag udbredt over det meste af USA og er oven i købet beslægtet med kondoren, så det er uden tvivl tre kalkungribbe, mormonerne fik jaget væk.

Et andet sted i *Stud* læser vi om natravnen, *whip-poor-will*, hvis sang blev brugt som kendingssignal af danitterne. Det er muligt at høre dens sang ved at besøge hjemmesiden www.youtube.com og skrive *whip-poor-will-song* i søgefeltet. Artens udbredelse i det vestlige USA begrænser sig dog til sporadiske områder i Arizona, New Mexico og Texas. Hvis man stødte på en natravn i Utah, ville det utvivlsomt være en common poorwill. Dens sang er dog ikke så bemærkelses-

værdig som whip-poor-will, der egner sig godt som kendingssignal og når Conanen nævner den, tror jeg på det.

Der figurerer en del fugle i *Houn*. Reelle fugle på heden er ravn, der både ses og høres, samt grå overflyvende fugle, der enten er måger eller storspover. Da Watson første gang møder Stapleton på Dartmoor Heden, hører de pludselig en besynderlig lyd ... Stapleton forsøger at bortforklare det med, at der er mærkelige lyde i moseegne, men da Watson insisterer på, at det kom fra et levende væsen, løber Stapleton risikoen og spørger snedigt Watson, om han nogen sinde har hørt en rørdrum skribe. Det har Watson aldrig, og det var netop det svar, Stapleton håbede på. For at sandsynliggøre den mystiske lyd benytter Stapleton sig af Watsons uvidenhed og påstår, at rørdrummen er en sjælden fugl i England, praktisk taget helt uddød, og han strammer linen endnu mere, da han prøver at bilde Watson ind, at den lyd de hørte, antageligt kom fra Englands sidste levende rørdrum!

Hvis Watson havde haft den fornødne naturhistoriske viden, kunne han have gennemskuet Stapleton. Rørdrummen var nemlig slet ikke så sjælden, som han påstod. Adskillige eksemplarer overvintrer i det sydlige England; men hvis der havde været en rørdrum på heden den pågældende dag i oktober, er det næppe sandsynligt, den ville have givet lyd fra sig. Desuden hører man den stort set kun om foråret i yngletiden, og her er lyden ikke et skrig, men en pauken, der minder om den lyd, der frembringes ved at puste ned i en tom flaske. Den har dog et sjældent hørt flugtkald, der er kort og hejrelignende, meget ulig den lyd, der er beskrevet i *Houn*.

I overført betydning hører vi om stormsvalen (stormy petrel) i *Nava* og *Reig*. I førstnævnte kalder Holmes Watson for "forbrydelsens stormsvale," henviende til en gammel sømandsovertro, der bygger på søfolks skrøne om, at stormsvalerne var et varsel om et sig hastigt nærmende uvejr.

Derudover er der kun enkelte pip. I *Soli* nød Holmes og Watson fuglesangen, mens de spadserede i det smukke Surreylandskab. I *Twis* opsøges Watsons kone af Kate Whitney, en gammel ven og skolekammerat. Hun trængte til hjælp og trøst. "Sådan var det altid", skriver Watson, "mennesker, der var i sorg og i nød, kom til min hustru - som fugle, der flokkes om fyrtårnet". Som en kuriositet kan slutteligt nævnes, at Holmes bærer rundt på en udgave af *British Birds*, da han i *Empt* har forklædt sig som en ældre bibliofil mand. ●

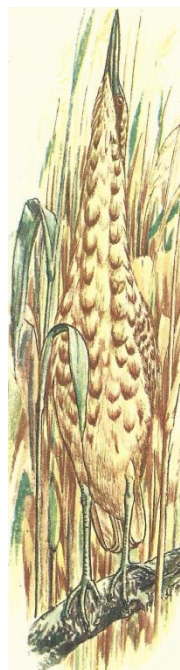
Kildehenvisninger:

National Geographic Society's *Field Guide to the Birds of North America*

David Tipling: *Top Birding Spots In Britain & Ireland*

Lars Jonsson: *Fugle i Europa*

Jack Tracy: *The Ultimate Sherlock Holmes Encyclopedia*
Internettet, bl.a. Wikipedia

Fra det virkelige liv

Af Arne Nielsen

SH var en retskemisk pioner (Kapitel 1: "Nu har vi Sherlock Holmes-testen, og der vil ikke længere være problemer"). Her er en beretning om videnskabens senere udvikling.

I slutningen af 1980'erne opnåede jeg en tidsbegrænset ansættelse som laborant ved Retskemisk Institut. Jeg skulle arbejde direkte under instituttets leder, Bent Kæmpe, med elementaranalyser, dvs. måling af tilstedeværelsen af visse grundstoffer i blod- og vævsprøver.

Jeg læser helt fast dødsannoncer og faldt sidste efterår over en annonce, der oplyste, at Bent Kæmpe var død. Der var flere ting ved annoncen, som angav, at det var den Bent Kæmpe, jeg kendte i sin tid. Han var en lille, spinkel mand, som i sine unge dage havde været ansat på Løveapoteket i Holbæk, mens jeg i samme by i egenskab af skolebarn gik og købte kemikalier hos den derværende materialist. Løveapoteket er for længst forsvundet fra jordens overflade. Dengang, i 1960'erne eller tidligere, kendte jeg ham ikke. Bent Kæmpe havde sidenhen erhvervet doktorgraden i farmaci og var i denne egenskab indsat som leder af Retskemisk institut. Han *havde* tjent sine sporer, hvilket bl.a. bevirkede, at hans arbejde hovedsageligt bestod i at flytte sager fra indbakken til udbakken, og at han undertiden satte et skilt med meddelelsen "hviler" uden på døren til kontoret. Men hvad angår det forensisk-kemiske var han altid skarp og uovertruffen. Og, skulle det senere vise sig, fuldkommen upåvirket af hvilken som helst form for død og ulykke, han kunne være omgivet af.

Ikke lang tid efter min tiltræden, blev jeg sammen med nogle andre mennesker, deriblandt nogle laborantelever, gelejdet ned i *morguen*, lighuset, og det slap efterhånden ud, at vi skulle overvære en obduktion. Den døde var en gammel mand, velbevaret - formentlig nylig afdød - og til ære for os var han svøbt i et hvidt ligklæde, hvori der var lagt en rød rose. Det skal her indskydes, at dengang var obduktion standardprocedure ved død på hospital, hvilket sidenhen er blevet ændret. I dag mangler der lig på det medicinske fakultet, og obduktioner foretages fortrinsvist ved egentlige forbrydelser samt selvmord. Selve obduktionen foregår, ved at liget skæres op ved kroppens forsides midterlinje, fra nederst til øverst. Til opskæring af brystbenet anvendes en boltsaks. I forbindelse med denne obduktion er der nogle liter abdominalvæske, som løber ned i en beholder for enden af stålbordet, og sektøren gør en notits på en tavle på væggen. Organblokken udtages og lægges på et bord, som i forvejen står i vand, således at faste rester ikke efterlades. Derefter mejles rygsøjlen op fra nederst til øverst, så man får en gennemskåren rygsøjle til at tage ud. Denne lægges ligeledes på bordet. Alt dette forestås af personale uden højere uddannelse, idet det er fysisk krævende. Dernæst kommer der en retsmediciner, som undersøger organerne og overfører prøver heraf til glas med låg,

som mærkes med identifikation. Herefter samles alt det tiloversblevne materiale og overføres tilbage til liget, som herefter sys sammen med kraftig, hvid snor. Det skal siges, at alt dette er ledsaget af en temmelig skrap lugt. Obduktionen er forbi. Det var et mærkeligt fænomen, at efter obduktionen, hvor vi var kommet op i instituttet igen, begyndte folk uvilkårligt at tale om mad. En af det faste personale, en kvindelig laborant, fortalte, at hun havde været ansat i 25 år, før hun turde gå ned og overvære en obduktion.

Ved en senere lejlighed bad Bent Kæmpe mig om at smutte ned i *morguen* og hente noget lever, vi kunne lave forskning på. Man kommer ned og ser overalt døre, hvor der står "Adgang strengt forbudt". Man tager mod til sig, og kommer ind i et flisebelagt rum, hvor der står to stålborde. På disse ligger der mennesker, nøgne. Unge mennesker - en mand og en kvinde. Kvinden var smuk. Manden havde i ansigtet malet den sidste spænding - måske var det en trafikulykke. Det kunne jeg ikke klare, og gik med uforrettet sag. Jeg gik op og sagde til Bent Kæmpe, at han nok hellere måtte hente sin lever selv. Det er et kendt forhold, at retsmedicin ligger forholdsvist sent i medicinstudiet, da de bliver udsat for betydeligt værre ting, end dem, jeg her kom ud for. Ligene var jo pæne.

Instituttet laver alle former for retskemiske undersøgelser. Der er en gruppe, som måler alkohol i blodprøver, og da der er mange af dem, kører gruppen nærmest som en fabrik, alt sammen styret og overvåget af en akademiker. Så er der undersøgelser af alt, lige fra medicin til alverdens narkotika, og her gælder det om at være oppe på beatet, da der hele tiden kommer nye.

Men jeg skulle måle grundstoffer, og når man skal det, bruger man temmelig grove metoder. Man afvejer prøven meget nøjagtigt og overfører den kvantitativt til en destruktionskolbe, hvori man tilsætter koncentreret svovlsyre og rødt ryggen- de salpetersyre. Så sætter man kolben, som er langhalset, til at koge over en gasflamme - intet organisk materiale overlever den behandling. Så er det grundstof, man skal måle, kvantitativt omdannet til uorganisk salt. Dette gælder jo især metaller, som danner positive ioner - stoffer, som under disse omstændigheder kunne finde på at flyve sin vej, behandler man på anden vis.

Desuden skal man tilberede en stamopløsning af det pågældende grundstof, som har en kendt koncentration heraf. Som regel er dette ikke noget problem, men der kan være undtagelser. Herom senere.

Opløsningen fra destruktionskolben overføres kvantitativt til en målekolbe, og volumenet justeres til kendt volumen. Til dette, og til alle opløsninger, anvendes vand, som først er ionbyttet, dernæst dobbeltdestilleret i kvartsapparat, så det er virkelig totalt rent vand.

Så er der selve apparaturet til atomabsorptionsspektrometri. Først har vi en samling af speciallamper, der er konstrueret på en sådan måde, at det grundstof, som er inde i

lampen, er det grundstof, man skal måle på. Der sker en elektrisk aktivering af grundstoffet, så at det udsender lys i det ultraviolette område, som består af meget, meget smalspektret lys, der er karakteristisk for det pågældende grundstof. Lampen, som er af kvartsglas og består af en cylinder med flad bund, igennem hvilken lyset passerer, anbringes i apparaturet, og der stilles skarpt på den pågældende spektrallinje, og apparaturet indstilles, så det netop er i mætning. Hvad angår måden, hvorpå der spektraskoperes, er der tre valgmuligheder: Der kan anvendes grafit-ovn, T-rør eller flammeaktivering. Grafit-ovn er det, der bruges mest. Skriveren indstilles, hvis det er nødvendigt. Grafitovnen består af et rør af grafit, ca. tre centimeter langt og vel 6 millimeter tykt. Midt på røret er der et hul på et par millimeter, som vender skråt opad. Inde i røret er der graveret riller, så man kan anbringe en flad, tre centimeter lang grafitplade med et trug i, i bunden af røret. Det er således muligt ved hjælp af en mikropipette at anbringe en dråbe opløsning inde i røret.

Selve røret anbringes mellem nogle holdere af grafit, så at der er elektrisk forbindelse til røret, og holderne er igen monteret i aluminiumsblokke, igennem hvilke der løber koldt vand.

Til styring af alt dette er der en elektronisk enhed, som dels er digital, dels indeholder en meget stærk transformator, hvis funktion er baseret på en særlig blød jernlegering, som muliggør en meget kompakt konstruktion. Enheden styrer det hele; strømmen gennem grafitovnen; igangsætning af skriveren - den er programmerbar.

Grafitovnen er anbragt således, at strålen fra lampen går midt ned langs rørets længdeakse.

Processen er som følger: Med en mikropipette anbringer man en dråbe opløsning på 25 mikroliter i grafitovnen. Dernæst aktiverer man den programmerbare enhed. I øvrigt er der mulighed for at blæse argon ind gennem grafitovnens ender på en programmerbar måde. Det, der sker, er, at der ledes en svag strøm gennem grafitrøret, så at dette varmes op, samtidig med at der blidt pustes argon ind i røret - den forlader røret gennem indføringshullet. Dråbens vandindhold fordamper. Strømmen forøges, og såfremt der skulle være et organisk indhold i prøven, forkuller det. Strømmen forøges, og kullet brændes væk og efterlader aske. Såfremt det stof, man undersøger, er et metal på ionform, som skal reduceres til frit metal ved hjælp af grafitens reduktionskapacitet, kan man nu opvarme til mørk rødglødhede uden argon. Er denne proces nu færdig, køler man af, så røret nu bliver helt koldt - så sætter metallet sig som et lag inde i røret. Så sender man en meget stærk strøm kortvarigt gennem grafitrøret, så dette bliver hvidglødende og blændende stærkt lysende på en brøkdel af et sekund. Umiddelbart inden er skriveren aktiveret, og alt efter, hvor meget metal, der var i prøven, slår skriveren meget hurtigt ud og falder så tilbage igen. Denne proces er meget hurtig, og det mærkelige er, at den er fuldstændig nøjagtigt repeterbar. De unøjagtigheder, der sniger sig ind, skyldes udelukkende pipetteringsfejl. Det er et fantastisk apparat.

Nu er der jo det ved det, at det herved vundne udslag, som nu befinder sig på det papir, skriveren er forsynet med,

i virkeligheden ikke fortæller os noget som helst. Vi ved ikke på dette grundlag, hvor meget af det pågældende stof, der var i den dråbe opløsning, der blev anbragt i grafitrøret. Vi kender ikke opstillingens responskarakteristik. For at få styr på det, laver man tilsætningsforsøg. Man tager noget af den ukendte opløsning, blander det med en kendt mængde af stamopløsningen og justerer denne blandings volumen til et kendt volumen. Så underkaster man denne opløsning den samme behandling som beskrevet ovenfor og får så et udslag. Endnu en tilsætning tilberedes på samme måde, nu med endnu mere tilsat stof, og der måles. Nu har vi tre udslag. Hvis vi anbringer det første udslag lodret op ved et koordinatsystems $x=0$, afsætter et mål for den tilsatte mængde i de to tilsætningsforsøg ud ad x -aksen, så der her er to y -værdier, så skulle de tre punkter gerne ligge på en ret linje,

og dér, hvor denne linje skærer x -aksen i det negative område, kan man nu aflæse en x -værdi, som angiver, hvor meget stof, der var i den oprindelige prøve. Jeg havde selv mange gange lejlighed til at konstatere, at apparatet reagerede fuldstændigt lineært og repeterbart. Det hele forudsætter naturligvis, at man har nøje styr på fortyndinger og mængder, så man kan regne tilbage til den oprindelige prøve og dividere med dennes vægt. Så kan man deraf vurdere, hvor meget personen havde indtaget. Der er nogle tommelfingerreg-

ler om, hvor stort en persons samlede blodvolumen er, og hvor meget der trænger ud i vævene. Vævsindholdet kan undersøges med samme metode.

T-røret virker efter et lignende princip, idet man her sender lysstrålen ned gennem T-rørets "overligger". Man benytter det til måling af kviksølv og arsen. Opløsningen af kviksølvioner tilsættes i et lukket system, som gennemstrømmes af argon, et reduktionsmiddel som f.eks. lithium-aluminium-hydrid eller natrium-bor-hydrid, hvorved kviksølvet omsættes til kviksølvatomer, som har et damptryk. Argonstrømmen fører kviksølv dampene ind i T-rørets lodrette arm, som jo munder ud i "overliggeren", hvorved der måles en absorption, som registreres på skriveren. Metoden er forbløffende enkel og nøjagtig.

Med arsen er det lidt anderledes. T-røret er lavet af kvartsglas, så det kan tåle kraftig opvarmning. Man sætter en flamme under og tilsætter reduktionsmiddel til sin prøve. Idéen er her at omdanne arsenforbindelsen til *arsin*, arsenbrinte, AsH_3 . Denne går i stykker under opvarmningen i T-røret til frie arsenatomer, som så lader sig spektraskopere. Der er her i øvrigt en sjov omstændighed vedrørende fremstillingen af stamopløsningen. Arsenik har for så vidt en høj opløselighed i vand, men opløsningshastigheden er ekstrem langsom. Så jeg anbragte den pågældende målekolbe i ultralydsbad et par dage. Det hjalp. Ultralyd er direkte ubehagelig, og man skal ikke have for meget af det.

Instituttet er jo retsligt, så man kan komme ud for et problem som dette: En person har været involveret i en trafikulykke. Personen er maniodepressiv og skal derfor være i behandling med lithium. Det står nok rimeligt klart, at skylds- og forsikringspørgsmål er temmelig hårdt hængslet på denne kendsgerning: Havde personen taget sin medicin

eller ej? Altså rigger jeg min brænder til. Spektroskoperingen består i, at stofflampens lys passerer direkte igennem en flad gasflamme, som i øvrigt lyser ret lidt, og som slet ikke interfererer med spektroskoperingen. Princippet er uhyre simpelt; man forstøver simpelthen måleopløsningen ind i flammen, og man får således et koncentrationsmål ud, altså ikke et mængdemål. Enhederne har således en anden dimension end i det foregående. Man skal generelt være meget omhyggelig med sine enheder. For i øvrigt opdagede vi, at prøven fra køleskabet var mærket på en uforståelig måde, men vi fik det opklaret. Og personen *havde* taget sin medicin.

Ellers lå politirapporterne inde på kontoret. Der var både overlagte mord og uoverlagte selvmordsforsøg, som desværre lykkedes. Den første sag, jeg fik, og hvorom jeg ikke kendte til detaljerne, var en mordsag med forgiftning med thallium. Min chef berettede, at da Agatha Christie fremkom med sin roman *The Pale Horse*, hvori virkningerne af thalliumforgiftning var beskrevet, indtraf der kort tid efter bogens udgivelse en hel stribe af thalliummord i Tyskland. Metoden kan ikke anbefales, da forgiftningssymptomerne aldrig vil kunne undgå en retsmediciners blik, og ethvert retskemisk laboratorium har thalliumundersøgelser som en del af sit standard-repertoire.

Man kan nok tænke sig, at med alt det programmerbare apparatur er det en fascinerende sag at gå i gang med metodeudvikling. Jeg udviklede selv en metode til måling af cadmium, som var en væsentlig forbedring i forhold til tidligere, og som blev kommunikeret videre til andre laboratorier. Jeg regnede ud, at den mindste mængde cadmium, jeg kunne måle nøjagtigt på, svarede til en cadmiumblok på størrelse med en viruspartikel. Det er derfor ikke noget under, at med de nye målemetoder kan man måle og observere de mærkeligste stoffer de mærkeligste steder. I øvrigt var jeg lidt af en haj til apparater; vi havde diagrammer over det hele, og engang, hvor der viste sig en fejlfunktion, skilte jeg det hele ad og blev derved klar over, hvor fejlen lå. Da så reparatøren kom, og jeg sagde, hvor fejlen lå, kiggede han blot mærkeligt på mig, og fandt så ud af, at jeg havde ret. Det tog ikke ham mange øjeblikke at klare dén. Jeg ville ikke påtage mig at gøre det i dag. Jeg er kommet ud af træning. Men i øvrigt adskiller laboratorieudstyr sig fra almindelig elektronik, ved at det er beregnet til at kunne blive repareret direkte; kun i tilfælde af svære fejl griber man til helt at udskifte en printplade. Det har jeg nu aldrig været ude for.

Hvorvidt en slangegift som den, der var aktuel i "Det brogede Bånd", ville kunne eftervises, og hvorvidt den i dag ville blive afsløret, ved jeg rent faktisk ikke. Det afhænger helt af, om man har antistof til anvendelse af radio-immun-assay til påvisning af giften. Teknisk set ville det ikke være noget problem - problemet ligger snarere i at vide, hvad man skal søge efter, og her er både politirapporterne, ligsynet og retsmedicineren til uvurderlig hjælp. Min laboratorienabo arbejdede udelukkende med radio-immun-assay, men vi var hver især så absorberede i de faglige udfordringer, vort eget arbejde udgjorde, at vi kendte forholdsvist lidt til hinandens arbejde.

Der er faktisk meget mere at fortælle, men begrænsningens kunst er jo også en kunst. ●

Sherlogik

Holmes var taget af sted lige efter morgenmaden den dag, og jeg så ham først igen længe efter middag. Han trådte ind i stuen med raske skridt, stak hånden i lommen og lagde noget på bordet foran mig. Det var tre fotografier på pap. Tre ansigter stirrede op på mig.

"Hvad siger du, Watson? Et charmerende trekløver, ikke sandt?" Han smed sig i sin stol med et bredt smil og lænede sig tilfreds tilbage. "Det er Randall-banden - Thomas Randall og hans to sønner. Du husker nok at de så ud til at være de skyldige i mordet på sir Eustace Brackenstall, men at sandheden var en helt anden. Du var jo selv juryen i sagen."

"Jo, det husker jeg udmærket. Jeg husker også at det ikke var dem jeg kendte uskyldige."

"Nej, men uskyldige var de jo. Det er de ikke denne gang. Det er helt sikkert deres smudsige hænder som har rodet sig ud i noget virkeligt snavs. Denne gang er det rov-mord, det er der ingen tvivl om. Det er vores ven Stanley Hopkins der har sagen, og han bad mig kigge indenfor i Bow Street og se på den. Randall-slænget er noget af en håndfuld, Watson. Der er ikke tale om ære mellem tyve. Eller at blod er tykkere end vand. Det er en meget tynd tråd som holder dem sammen. De peger fingre ad hinanden og påstår det værste om deres kære far, søn og bror."

Holmes kastede et drillende blik på mig. Jeg fornemmede hvad der ventede. En udfordring: "Farmand Thomas har udpeget storebror Stephen som skyldig, og Stephen har udpeget lillebror Edward som skyldig. Min undersøgelse viste mig uden den mindste tvivl at Thomas Randall er skyldig, og at Edward er uskyldig. Jeg er ikke kommet skyldsspørgsmålet nærmere i dag, men jeg er sikker på at jeg kan lægge de sidste brikker på plads i morgen. Det spørgsmål som trænger sig på i dag, er dette: Har en skyldig Randall angivet en uskyldig? Hvad mener du, Watson? Svarer du *ja* eller *nej*, eller mener du at det *ikke kan afgøres*?"

Jeg tog papstykkerne op og studerede de tre personer. Familieligheden var tydelig. Kan skyld aflæses i et ansigt? Den yngste så måske mindre forhærdet ud end de andre. Jeg lagde mit eget ansigt i grublende folder. Længe.

Løsning:

Stephen, søn af Holmes, er skyldig i mordet på sir Eustace Brackenstall. Thomas, søn af Stephen, er skyldig i mordet på Edward. Edward, søn af Thomas, er skyldig i mordet på Stephen. Det er ikke om Stephen er skyldig eller ikke, som det er.

Weekendavisen begår eklatant finansbrøler!

Af Michael Skov Lambek

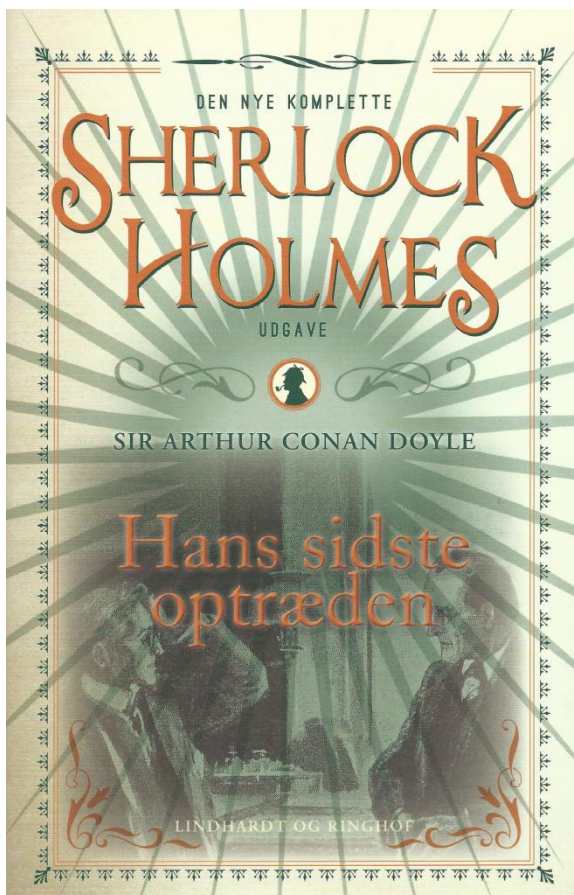
At den skarpsindige læser nu kan se et lille *L&R* tilføjet nederst på ryggen af bind 8, er vel næppe bemærkelsesværdigt og alt i alt en lille pris (299 kr.) at betale for, at der nu efter lang tids tvivl og ængstelig usikkerhed er håndgribeligt bevis for, at netop Lindhardt & Ringhof heldigvis *har* besluttet sig for at videre- og gennemføre Rosenkilde (& Bahnhof)s serie med *Hans sidste optræden* – og i samme flotte udstyr: Stor tak for det! Ligeledes rettes en stor tak til rette vedkommende, hvem det er lykkedes at få inkluderet de fire apokryfe tekster, som ikke har været alment tilgængelige på dansk i umindelige tider, således at det virkelig ikke blot er den nye, men så sandelig også den *komplette* Sherlock Holmes-udgave, vi har fået!

Og komplet er den: Der er nemlig ikke en eneste fedtfinger at sætte på den forbilledlige facon, hvorpå Redaktør Ranilds fænomenale forord atter sætter hele Doyle's fortræffelige forfatterskab ind i dets rette kulturhistoriske kontekst. Og udover Doyle's egen baggrundshistorie læser vi om de andre kreative forvaltninger af arvesølv, bl.a. om vigtige, tidlige *danske* bidrag til at holde mindet om mesteren eviggrønt: bl.a. en tidlig pastiche og nogle af de første stumfilm; og flere andre af datidens filmudgaver får også et velvejlet ord eller to med på vejen, ikke mindst den nu atter aktuelle, ikoniske Gillette-film.

Man erfarer også, hvordan Doyle fandt ideer til nogle af de nye Sherlock Holmes-historier i nogle af de gamle Sherlock Holmes-historier; og så ikke blot nævnes Ronald Knox og hans skelsættende betydning for den senere sherlockianske forskning – senere appliceres han ligefrem direkte i praksis. En sand sherlockiansk genistreg!

På eksemplarisk vis lykkes det således redaktøren ikke kun at sætte de gamle læsere ind i netop dette bind, men også at sætte nye læsere (om nogen!) ind i den foregående helhed, så de ikke mister noget ved at springe ombord her! Og dét gør de klogt i, idet Ranilds forord da også bliver bedre og bedre: i et levende og sprudlende sprog er det en sand fornøjelse at læse om "det alvorlige spørgsmål om, hvornår Watson indtog sin morgenmad" – eller at Knox "lagde grundstenen, men smed derefter ikke så meget som en håndfuld grus på byggepladsen" – eller at "Samme år så en anden stor Sherlock Holmes-film også dagens lys eller biografens mørke". Perler på en snor!

For første gang – vistnok – har seriens udgivere dog haft et upåagtet besøg af Moriarty under dækningsnavnet Sætter Nissen: I forordet står der, "skrev han sin rystende bog" – og den bog har åbenbart været så rystende, at sætningen umiddelbart bagefter er gentaget (rystende!). Men man kan jo aldrig få for meget af en god ting. Man kan aldrig få for meget af en god ting.

I anledning af, at vi i 2016 fejrer (!) Shakespeares 400 års dødsdag (hurra!), berører noteapparatet skam også flere af disse værker; dog ser note nr. 25 til "Hans sidste optræden" ("Alone I did it": citat fra Shakespeares *Coriolanus* [V.vi]) ud til at mangle nogle afsluttende ord, der ligeledes må være gået tabt i trykken eller korrektureringen på grund af Hr. S. Nissens grumt nederdrægtige indblanding: "*Holmes henviser tilsyneladende blot til sin bog om biavl, men triumferer samtidig over ? [sic]*".

Hvad præcis er det, Holmes triumferer over, vil vi gerne vide...? Kan det være over, at han ene mand har formået at slå hele det tyske Kaiserrige – med slutordene fra Shakespeares hovmodigste helt? Vi får det måske aldrig at vide...

Men disse ubetydelige småfejl er jo netop blot de få undtagelser, der bekræfter reglen om, at *Den Nye Komplette Sherlock Holmes-Udgave* (med eller uden Gillette) er det bedste, en mand kan få!

Så Weekendavisens Anne Knudsen tog grueligt fejl, da hun i 2012 anbefalede at købe bind 1, *Et studie i rødt*: "Alene forordet er de beskedne 199 kroner værd". I dag er bind 8 steget til sine 299 kr.

KØB DET FØR ELLER SIDEN! – men hellere *før* end siden: for hvem ved, om det stadig kan fås senere, trods L&Rs bestræbelser...

DEN NYE KOMPLETTE SHERLOCK HOLMES-UDGAVE [*i ny oversættelse og for første gang i den rette rækkefølge!*]: Bind 8: *Hans sidste optræden*
Nu Lindhardt & Ringhof (tidl. Rosenkilde [endnu tidl. & Bahnhof!])

Oversat af Mette Wigh Tvermoes – og Svend Ranild de fire ekstra tekster: *Universitetsbasaren; Manden med urene; Det forsvundne særtog; Hvordan Watson lærte tricket*. Med forbilledligt forord og notable noter af Svend Ranild. Lille pris: 299 kr. ●

(Redaktøren ønsker det ført til protokols at han ikke har bestilt ovenstående artikel).

Sherlock Holmes er gået

Af Michael Skov Lambek

Men bare rolig: det er til filmen, han har bevæget sig. For foråret 2016 har været et sandt Mekka for Sherlock Holmes. Måske ligefrem også i Arabien, men i al fald i Danmark! Som nævnt i forrige nummer af *Sherlockiana* viste Cinemateket i København i april-maj nemlig en stribe Sherlock Holmes-film, som også Klubbens egen infallible informant og filmanmelder på *Information*, Chr. Monggaard, var hurtig til at omtale i sin artikel "Sherlock Holmes går til filmen" [18.04.2016]. Flere af kavalkadens ældre film formodes medlemmerne velkendte, men især tre gamle af de mindre kendte film gjorde sig så bemærkede, at de hermed fortjener lidt flere, uovervejede ord med på vejen.

I. The Best A Man Can Get?

"Vigtigst af alle filmene er Arthur Barthelets *Sherlock Holmes* (1916), der har den amerikanske teaterskuespiller William Gillette i hovedrollen..." bemærker Monggaard som noget af det første i *Information*. Og ja, selvfølgelig er denne film vigtig. Men se den i dag som det kuriosum eller "museumsstykke", den er, primært på grund af Gillette - hovedrolleindehaveren er nemlig bedre end resten af filmen, der som filmet teaterstykke kun er en svagere afglans af det oprindelige stykke, der må have fungeret *så meget bedre!*

Som Monggaard fortsætter: "Som i så mange andre stumfilm er Gillettes Sherlock Holmes mere en handlingens end en tankens mand..."

Og ja, på de skrå brædder har Gillette nok kunnet forklare sin indviklede (og ret uconaniske) handling bedre med mange replikker - men på det hvide lærred går den altså ikke, Granberg: handlingen er simpelthen for lang og kompliceret til at kunne forklares på mellemteksterne, og kineematografien er egentlig også ret kedelig, endskønt filmen udmærker sig ved smuk "tintet" restauration med fremragende medlevende tremands musikledsagelse.

Se heller ikke filmen for dens skurk: Moriarty er alt for lidt med og så alligevel alt for teatralisk, når han endelig er med. Faktisk er hans underordnede overhåndlanger, Larrabee, mere overbevisende.

Se den ej heller for dens rædsomme, decideret uconaniske og i dag ufrivilligt komiske kærlighedsintrige, som Doyle jo desværre selv gav Gillette lov til. Med sine kun 17 somre

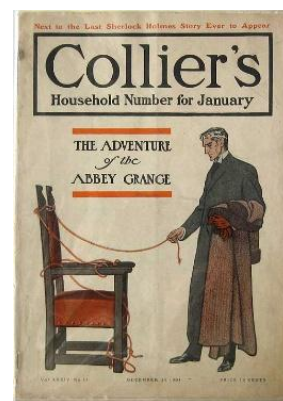
er den små Alice Faulkner en alt for ung *love interest* til Gillettes modne Holmes, der må siges at have overskredet sidste salgsdato (f. 1853), da han indspillede filmversionens patetiske kærlighedsscener.

Se den slet ikke for dens Watson, for som Monggaard også tørt bemærker: "I stumfilmene er Watson ikke meget mere end en statist!"

Se derimod filmen for at se giraffen! Se cementerin-

gen af den ikoniske deerstalker, se brokadeslåbrokken og se den krumme pipe (dog ingen kalabas endnu). Men faktisk var det jo slet ikke pibetøjet, der var af betydning i stykket, men derimod cigaren: Og den berømte "Cigarscene" fra teaterstykket, hvor Moriartys menige håndlangere har tilfangetaget Holmes i Stepney Gas Chamber, virker glimrende på film. Gillettes *coup de théâtre* var, at han kunne mørklægge hele scenen komplet, så publikum - og forbryderne med dem - kun kunne skimte Holmes' cigarglød i mørket: den cigarstump, som Holmes satte fast i vinduesrammen, så skurkene ikke lagde mærke til, at han slap ud og låste dem inde i kælderens! Så nogle gange er en cigar mere end blot en cigar... Nogle gange er det en uundværlig scenerekvisit!

Se også, hvordan Gillettes filmede stykke direkte har inspireret vor visuelle opfattelse af detektiven ved den amerikanske illustratør Dorr Steele, der ikke blot tegnede Holmes for Amerikas læsere direkte ud fra Gillettes gestalt, men også ud fra hans kostume og lange tweedfrakke med pelskrave. Ja, se endog filmen for at se selve den stol, der blev brugt i *Abbey Grange!* Men da den novelle udkom i 1904, må stolen vel også have figureret allerede i Gillettes teaterstykke tilbage i 1899.

Se filmen på dvd - dog uden den som altid forbilledlige indføring, som Klubbens Palle Schantz Lauridsen gav i Cinemateket!

II. Barrymore Or Less?

Gillettes film er dog på ingen måde den første gemte og glemte stumfilm, troet en klassiker, der sidenhen er genfundet - blot for ikke at leve op til forventningerne...

Allerede i 1970'erne dukkede nemlig endnu en tabt Sherlock Holmes-film op, Albert Parkers *Sherlock Holmes* (1922), men endnu en skuffende film, der heller ikke var den "tabte klassiker", man kunne håbe på. Men selvfølgelig skulle datidens næste, berømteste shakespeareskuespiller og hotteste matineidol, *The Great Profile*, John Barrymore, også prøve kræfter med verdens berømteste og hotteste detektiv, så seks år efter Gillette besluttede man at genindspille hans film. Det skulle man måske nok have undladt.

Se ikke denne film! Se den ikke for dens handling, for ligesom med Gillettes udgave er alt for megen vægt her lagt på vigtigheden af mellemtekster for at formidle handlingen. Og den handling, der er, er på samme tid både langsommelig, kedelig og indviklet og forlener ikke Gillettes original med noget af det bedre. Og denne var jo såmænd pauver nok, som den var, meget langt fra Doyle.

"Filmen er i vid udstrækning baseret på Gillette-filmene og har ikke så meget at tilføje universet og figuren udover en lidt mere veludviklet filmisk fortælle teknik og et tidligt møde med Holmes og Watson på Cambridge..." som Monggaard så diplomatisk bemærker. Og den tilføjede ungdomsscene på Cambridge om en udpræget lomme filosofisk og ucano-

nisk Holmes, der her får grund til at vie hele sit liv til at bekæmpe kriminalitet og især Moriartys ondskab, virker på ingen måde efter hensigten. Medmindre hensigten da har været at kede og forvirre biografgængerne, idet Barrymore ikke ser en dag yngre ud her end senere i filmen...

Se heller ikke denne film for dens "Cigarscene", der slet ikke fungerer, idet den er al for rodet, hastet igennem og utydelig til, at man som førstegangsseer overhovedet kan finde ud af, hvad der sker! Muligvis er grunden hertil, at der i restaureringen af originalfilmen er gået flere scener tabt her... Men man får alligevel helt lyst til et "Close - but no cigar." Og et højt ét af slagsen!

Se den heller ikke for at se Barrymore tilføje rollen noget banebrydende nyt, vi ikke kunne være foruden! Profil eller ej: Barrymore er ingen Gillette. Se den blot for at se endnu en mulighed spildt for en fantastisk genfundne genfilmatisering, der skuffende efterlader én sulten efter mere...

Så se den ikke - men hør den heller ikke: For én ting er, at denne film var helt uden lyd (heraf betegnelsen stumfilm). Men at den var helt og aldeles ganske uden nogen som helst form for musikledsagelse, det var ganske uøret! Den eneste lyd, der kunne høres i Cinematekets mørke, var nogens tarme, der rumlede og bumlede i den ellers gravlignende stilhed. Det kunne til gengæld høre højt og tydeligt! Det er egentligt ubegribeligt, at menneskelige indvolde kan producere så megen udvendig lyd, de slet ikke er beregnet til.

Hvis man partout insisterer på at se den, så se den da for den mærkeligt effektfulde Moriarty: germanske Gustav von Seyffertitz er en genial blanding af slibrig dickenskurk Fagin og gal ekspresionistisk videnskabsmand Caligari: Plakater viser, at filmen i England ligefrem bar skurkens navn. Forståeligt nok.

Men skal man vælge kun at se én af filmene, så er det altså ikke denne, man skal se på dvd - og da slet ikke på tom mave. Husk bøffen før biffen! (Det skal jeg nok i al fald ...)

III. Will He Or Won'tner?

Ti år senere havde filmmediet virkelig udviklet sig meget, hvilket ses tydeligt af denne tredje, stadig gamle, lige så sjældne, og yderst overraskende vellykkede film på Cinematekets program: Graham Cutts talefilm *The Sign of Four* (1932) med engelske Arthur Wontner som Holmes.

Nok er scenografien samtidig, og samtidig kedelig grim, og det var et rigtigt ringe *print*, Cinemateket viste; men kinematografien er ganske fantasifuld med fikse overgangsklip mellem scener, interessante perspektiver og kameravinkler! Så meget, at man aner inspiration hen imod den senere film noir. Og alt i alt er filmen er underholdende, forbavsende morsom, ikke så lidt uhyggelig, og så en god historie godt fortalt!

"Der snakkes en del i hans film, der laver ganske meget om på Conan Doyles historier, men det gør dem kun mere spændende..." skriver Monggaard med rette om Wontner. For nok er vi ikke helt tilbage til (fremme ved?) den conaniske Conan endnu. Men i modsætning til de to forrige film opdaterer denne en conanisk historie og giver bl.a. skurken meget mere at arbejde med - men den gør det ikke respektløst, men i den rette ånd. For vistnok første og sidste gang

nogensinde er det f.eks. en rigtigt etbenet skuespiller (Ben Graham Soutten), der spiller en Jonathan Small, der kan slå en mand ihjel med et enkelt spark fra sit træben! Og aldrig før eller siden er set eller hørt så uhyggeligt effektiv brug af den truende, stumpe lyd af det humpende træben, der langsomt kommer nærmere...:

Som Watson ofte udbryder (med klart tryk på anden stavelse): - "A-MA-zing!" Hvortil Holmes fast replicerer: - "Elementary, my dear Watson."

Således opvejes den noget generelt gammeldags lydside, f.eks. under slagscenerne, til fulde af de mange uhyggelige scener med effektiv brug af lyd. Og nok er Tonga noget højere end normalt, men stadig skræmmende effektiv - og her med slanger! Og Smalls anden, uconaniske håndlinger, Den Tatterede Mand, ligner sammen med resten af cirkuset faktisk rigtige *freaks* - ikke skuespillere i makeup.

I modsætning til Conanen og andre filmatiseringer heraf er handlingen her "omvendt": altså kronologisk - og ikke i opdagelsesrækkefølge. Så vi kender plottet og skurken - inden vi kender Holmes! Og inden Holmes kender dem. Men det virker, forbavsende nok - også selvom Holmes først ses efter ca. 25 min.!

Og Wontners Holmes ses som den perfekte overgangsfigur. Hans glimrende og skarpe mesterdetektiv ligner på en prik også en kendt, tegnet Holmes: i dette tilfælde den engelske Pagets Holmes og Holmes fra John Murray-udgavernes omslag. Samtidig med at han ligner et forstudie til Rathbones Holmes. I stedet for Gillettes kendte ikonografi har Wontner overtaget Clive Brooks tweedhat og greatcoat fra den første talefilm fra 1929 (samt dennes Gillette-genindspilning fra 1932). Disse beklædningsgenstande ender som bekendt senere hos Rathbone.

Og ikke mindst brillerer Wontner som én af de få skuespillere, der faktisk er rigtig svær at genkende i forklædning - og overbevisende som fuld søulk: en rigtig *showstopper* havneknejs-scene:

"A-MA-zing!" - "Elementary, my dear Watson."

Og endelig er Watson sandelig også meget mere den conaniske kvindernes mand end de fleste andre filmversioner. Noget som Wontners Holmes (modsat både Gillette og Barrymore) på ingen måde fatter. Derfor byttes rollerne da også om til slut, da Mary Morstan ganske dæner i Watsons trygge arme:

A-MA-zing!" - "Elementary, my dear Holmes!"

Kort sagt: Se denne film!

Så nok er Sherlock Holmes gået til filmen. Men desværre svar mange sherlockianere vist bare gået. Der var i al fald ikke særligt mange, der gik i Cinemateket for at se denne fine kavalkade over gamle film. Men selvom filmene ikke længere kan ses dér, kan de vel stadig ses - eller undlades - på dvd.

Biljagten ved Damhussøen

Af Svend Ranild

Nordisk film var banebrydende i starten af det 20. århundrede ved at producere den første filmserie med Sherlock Holmes. Den eneste overlevende af de 12 film selskabet lavede i 1908-11, er – som det nok er de fleste bekendt – *Sherlock Holmes i Bondefangerkløer*, en 12.20 minutter lang thriller fra 1910 med den flegmatiske Otto Lagoni som en sixpencepydet Holmes.

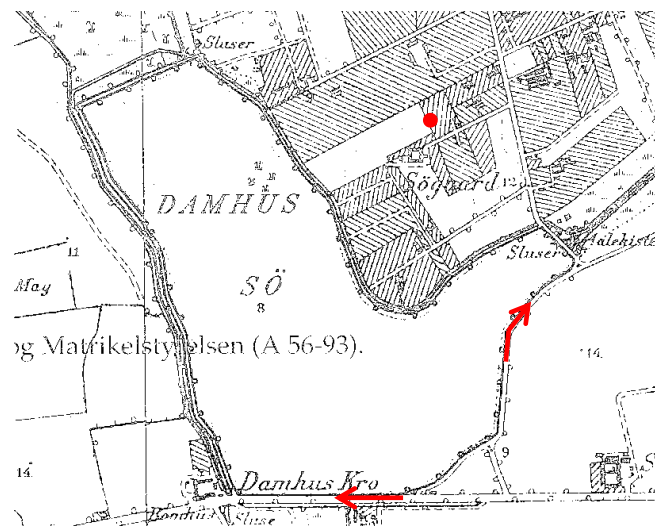
Filmens klimaks er en 40 sekunder lang biljagt hvor Holmes forsøger skurkene i hæsblesende tempo. Jagten udspiller sig langs en stor, tom flade, som ser ud til at være en sø. Men hvilken?

Nordisk Film holdt allerede dengang til på det område i Valby hvor selskabet stadig har adresse. Når et filmhold dengang skulle filme ved en sø, er det en nærliggende antagelse at de op-

søgte Vanløses pryd, Damhussøen, som ligger blot to kilometer vest for studierne.

Min analyse af biljagten landskab viste mig at det ganske rigtigt var Damhussøen der lagde bredder til den spændende scene. Søen har ligget i mit nabolag i 27 år og er vant til at blive beskuet og omkørt af mig. Da jeg fik åbnet øjnene for muligheden, var det ikke svært at finde de rigtige locations.

Biljagten blev optaget to steder. På dette udsnit af et kort fra 1901 (som uden problemer kan sammenlignes med et moderne kort over området) er disse to angivet med røde pile som viser bilernes kørsel. (Den røde prik angiver hvor mit hus ligger i dag, og hvorfra min søgen gik).

Første del af jagten skete på positionen øverst til højre. Stedet er den vestlige ende af Frederiksbergs Peter Bangs Vej.

Det nutidige foto viser gangstien langs søen. Kørebanen ligger i dag til venstre for buskene. Trærækken i baggrunden på filmbilledet stod på sydsiden af Roskildevej. Som det ses på billedet fra den næste scene, voksede der ingen træer på nordsiden, mod søen. Det kan også ses på kortet.

Anden del af scenen blev filmet ved den nederste pil, på Roskildevej. Det var vejens snorlige forløb langs søen som først ledte mig på sporet. Søens skarpe afgrænsning i syd og vejens nærhed til den er et markant træk ved topografien.

Nutidsfotoet af stedet er taget i efteråret 2013, da træer og buske var bladfattige. I dag er buskvæksten mod søen uden for hegnet så høj og tæt at søbredden i baggrunden ikke kan ses fra den samme vinkel. Derfor den triste brune farve.

Bemærk at træerne i baggrunden spejler sig i søen, men at det ikke er tilfældet i filmen. Det skyldes at søen var udtørret i 1904-13 og fremstod som en flad slette (foto fra 1904).

Der er andre locations som savner identifikation. En af dem er dette gadehjørne, måske i Valby eller på Frederiksberg. Jeg har forstørret gadeskiltet, men detaljerne er temmelig utydelige, og gadenavnet kan ikke læses. Men måske kan lokal kendte personer alligevel deducere hvilken gade der gemmer sig. Hushjørnets markante sten bør være et spor. Send svaret til *Sherlockiana*.

221 Bræksit

Da jeg den 24. juni vågnede op til det rystende og skelsættende resultat af briternes afstemning om at forlade eller blive i EU, måtte jeg sunde og samle mig lidt og forsøge at genvinde fornemmelsen af det solide og stålfast England som engang levede i min naive bevidsthed. Jeg undertrykte en opvældende kvalme og brækfornemmelse over verdens urolige foranderlighed.

Jeg tyede til Vincent Starretts klassiske digt "221B". Den lille perle af en sonet som siden 1942 har indkapslet og udstrålet den nostalgiske følelse af et hjørne af England som stædigt og stærkt hænger fast i en tryk tid hvor man er skærmet mod rystende forandringer.

For at sikre mig den fulde forståelse af nuancerne i det fine digt sendte jeg det igennem *Google Translate*, dette enestående værktøj til mellemfolkelig forståelse. Og så sank jeg tilbage i min lænestol og lod de smukke linjer klinge i min knugede bevidsthed:

Her bo sammen stadig to mænd af note
 Hvem har aldrig boet, og så kan aldrig dø:
 Hvor meget nær de virker, men hvordan fjernbetjening
 I den alder, før verden gik alt galt.
 Men stadig spillet er i gang for dem med ører
 Afstemt til at fange den fjerne view-råbe:
 England er england endnu, for alle vores frygt -
 Kun de ting på hjertet mener er rigtigt.
 En gul tåge furer forbi vinduet-rude
 Som natten sænker sig over det sagnomspundne street:
 En ensom flot stænk gennem regnen,
 Den spøgelsesagtige gas lyskilder svigter på tyve fødder.
 Her, selv om den verden eksplodere, disse to overleve,
 Og det er altid atten femoghalvfems.

Og så faldt brikkerne på plads, i et hjørne af England var alt som altid, det var stadig altid 1895, og jeg faldt beroliget og tryk til ro. Nu favnede og fattede jeg atter alt.

Svend Ranild ●

Et omstridt spørgsmål??

Det dræbende kvit-spørgsmål til 8.000 kroner: På hvilken adresse i Baker Street mente sir Malcolm Morris (hvem?) at 221B skjulte sig? Bjarne blev forbavset over at dette skulle være et relevant spørgsmål. Han påpegede at et utal af adresser i gaden var blevet udpeget som *stedet*, så hvordan og hvorfor skulle man huske alle de forkerte forslag? Lemvigh henviste til at Baring-Gould havde nævnt adressen i sin *Annotated Sherlock Holmes*, som han vidste at Bjarne ejede. Men her er der opregnet et dusin gadenumre som muligheder. Var det et rimeligt spørgsmål?

Jeg indskrev episoden i min sonet "221B?" (*Sherlockiana* nr. 1, 2012): "Et tågeslør omhvirvler hver rapport / om skråt og sikkert postulat om svar / som deltog man i en forvirret quizz [sic!]." (*Og svaret? Nr. 21. Hm. So what?*)

Copenhagen Crime - en slags dagbog

Af Michael Skov Lambek

Østerbrohallen, lørdag den 11. juni 2016

10.00 GMT: Dørene slås op! "Copenhagen Crime" er i spil: en helt *ny* festival, der udforsker *alle* aspekter af krimigenren. I modsætning til den gamle festival. Den ny inviterer publikum indenfor i kriminalitetens fascinerende verden. Her man kan møde ikke kun krimiforfattere, men også producenter bag tv-serier, film og spil, politifolk, retsmedicinere, fængselspersonale og mange andre fagfolk. Og så kan man oven i købet møde landets eneste repræsenterede non-profit ["nemlig!" - *Skatmesteren*] kriminalitterære selskab: Sherlock Holmes Klubben i Danmark! Vores stand prydes af det store, flotte bagtaped baseret på den nyligt afdøde tegner og forh. medlem af Klubben, Nis Jessens illustrationer til *A Study in Scarlet*. (Og så stod vi lidt på den dér terrasse ...)

Jo, foråret 2016 er et sandt Mekka for Sherlock Holmes i Danmark! Ser allerede første interesserede gæst. Spørger om ikke han skal være medlem af Sherlock Holmes Klubben. Han siger, at det er han allerede, og tager sit navneskilt på. Han hedder Christian. Det er jo min medvært på standen. Så er vi to!

10.05: Lægger flyers og gamle numre af *Sherlockiana* frem på vores officielle standbord [udgift: 600,-kr.] for at friste gæster. Håber på

dybdegående og interessante samtaler om Doyles historier og deres litterære kvaliteter, og om Holmes-figurens kulturhistoriske og tværmediale udødelighed.

11.00: Taler med to yngre gæster om Benedict Cumberbatchs kindben. Pigerne har set ham på forsiden af et af vore medbragte *Sherlockiana*'er. Og så spørger de, hvad vi egentlig laver i sådan en Sherlock Holmes-klub. Ja, fx afholder vi jo årsmøder...

11.17: Taler med gæst. Spørger ham, om ikke han skal være medlem af Klubben. Han siger, at han engang har talt med den nyligt afdøde Ærespræsident, Bjarne Nielsen. (Og så stod vi igen lidt dér på den terrasse ...) Bjarne fortalte ham, at det slet ikke var noget for ham. Han siger, Bjarne kaldte ham for Bo Tao Moriarty.

11.40: Udleverer flyer om Klubben til interesseret gæst!

11.41: Modtager anden flyer fra samme gæst. Han har åbentbart også stand på messen...

11.43: Ser, at alle gæster også bærer et blåt navneskilt ligesom vi andre officielle stædeholdere. Så i dag er alle sherlockianere... Mesterens lup er nemlig messens logo! Tænk engang at producere så mange navneskilte til alle alm. gæster: respekt for detaljeret kæmpearbejde til arrangørerne!

11.58: Ser interesseret gæst. Spørger, om ikke han skal være medlem af Klubben. Han siger, han allerede er med i bestyrelsen og skal være med til rundbordssamtale senere. Han tager sit navneskilt på og hedder Palle. Så er vi tre! Palle har forberedt sig. Palle har deerstalker med...

12.00: Note til næste års stand: husk lakridspiber til standen!

Forsøger at nævne dette for min medvært, men forgæves: Overdøves af et meget højtsyngende og elektrisk forstærket mandskor! Spørger, hvad de mon laver her på en krimimesse. Kan ikke høre svaret, da de netop er brudt ud i "Halleluja"! Men det, de gør mod Leonard Cohen, er i al fald kriminel...

12.02: Ser interesseret gæst. Spørger, om ikke han skal være medlem af Klubben. Det er jo Alvin. Den gamle skatmester. Han skal fortælle anekdoter til rundbordssamtalen senere...

Ser interesseret gæst og spørger, om ikke hun skal være medlem af Klubben. Det er jo Mia. Hun har været med i bestyrelsen. Hun skal også være med rundt om bordet...

Ser interesseret gæst og spørger, om da ikke han skal være medlem af Klubben. Det er jo Arne. Han skal ikke være rundt om noget som helst. Han er bare sherlockianer...

13.19: Får at vide, at det er Fangekoret fra Vridsløselille, der er brudt ud. Altså i sang. Heldigvis, trods alt. Men det forklarer en del...

14.05: Ser interesseret gæst. Taler længe og dybsindigt om Doyles bøger og Holmes' udødelige litterære kvaliteter. Slet ikke om filmmediets fortolkninger eller kindben! Og hans førerhund er også flink.

14.30: Rundbordssamtale på Sort Scene om "Hvorfor vil Sherlock Holmes ikke dø?" Samtale mellem Chr. og Palle, Alvin & Mia om "Sherlock Holmes, hans udødelighed og popularitet og om fan- og klubkultur". Svend og Sara har desværre måttet melde afbud grundet sygdom.

Efter sigende afslører Anekdote-Alvin, at han mødte Holmes og alle historiernes unøjagtigheder for 100 år siden. Men han vinder ikke nogen quizzet, for han kan ikke huske en skid. (Alvin siger også, at ud over de to første Rathbone-film er de andre lidt pinlige. Men han siger det lavt.)

Også efter sigende kan man i Sherlock Holmes Klubben møde andre ligesindede tossede: Fx afslører Chr. sig som Klubbens purist. Hvorimod Mia mere tilgivende favner bredere. Mens Palle er Klubbens sorte får: fx mener han, at ham Doyle faktisk fandtes... Og han afslører også, at det ikke er god litteratur – men den bedste krimilitteratur! Og så kan man af Holmes lære ikke blot at se. Men også at observere. Således har Palle fx observeret, at udover al denne klubkultur mødes de yngre kvindelige fans (af BBC's *Sherlock*) nok mere på www.sherlocked.dk. Men Alvin synes, at det nu er *Elementary*, der har den pæneste Watson.

Og min medvært runder bordet af med at minde om, at ikke nok har vi flyers på standen. De er også gratis.

14.31: Holder stand under rundbordssamtale. Med gratis flyers på standen. Men hvad hjælper det. Taler ikke med mange interesserede gæster. De er nok alle sammen til rundbordssamtale.

14.54: Taler med gæst om Sherlock Holmes: Gerne om hans udødelighed og popularitet og om fan- og klubkultur! Gæst vil hellere tale om kokain og Holmes' narkotikamisbrug. Men så spørger han, hvad vi egentlig laver i sådan en Sherlock Holmes-klub. Ja, fx afholder vi jo galopløb...

16.00: "Krimikavalkade" på Blå Scene: Udsøgt indblik i, hvordan de mest kendte helte har klædt sig gennem tiden – og hvorfor... Én af de tidlige figurer i kavalkaden må låne Palles hovedbeklædning!

16.40: Taler med interesseret gæst. Med navneskilt. Han hedder Paw. Spørger, om ikke han skal være medlem af Klubben. Han lyder ikke uinteresset. Han kan seriøst blive Klubbens næste nye medlem!

17.01: Taler med Klubbens næste nye medlem igen! Som spørger, hvad vi egentlig laver i sådan en Sherlock Holmes-klub. Ja, fx udgiver vi jo medlemsblad...

17.27: Ser Klubbens næste nye medlem igen: Han har en stand på messen for sit forlag, Fahrenheit. Han har genudgivet Muusmanns pastiche, *Sherlock Holmes paa Marienlyst*.

17.51: Taler med Klubbens næste nye medlem igen: Min medvært kender Paw fra gamle dage.

18.00: Messen lukker. Første dag gået: Stadig flyers og blade tilbage.

Får oplyst, at navneskilte er forbeholdt studeholdere og andre officielle medvirkende.

Det forklarer en del...

Østerbrohallen, søndag den 12. juni 2016

12.05: Sætter på at møde ind lidt senere. Så dørene er åbne... Spørger min medvært, om han ved, om jeg er gået glip af meget. JA, lyder det prompte! Det ved han godt.

12.15: Ser interesseret gæst igen. Skal lige til at spørge, om ikke han skal være medlem af Klubben. Men det er jo Palle. Han skal holde foredrag i eftermiddag. Når alle er gået hjem.

12.16: Ser interesseret gæst. Spørger, om ikke hun skal være medlem af Klubben. Ved med sikkerhed, at hun ikke allerede er medlem! Hun siger, hun er her sammen med sin mand. Han hedder Torben. Han er medlem.

12.55: Ser interesseret gæst med navneskilt. Det er Jakob. Han er jo også medlem af Klubben.

13.00: Min medvært siger, han har set interesseret gæst. Det er forfatteren Dennis Jürgensen. Han er ikke medlem af Klubben. Dennis har bl.a. udgivet en sherlockiansk pastiche, *Gargoylens Gåde*. Medværten kender ham fra gamle dage. Han kan også blive Klubbens næste nye medlem!

13.40: Taler med interesseret gæst. Han spørger, om vi ikke er ved at dø? Han har alle bøgerne derhjemme. Men ikke plads til dem mere. Og hans børn gider ikke læse dem. Så han smider dem ud. Altså bøgerne vistnok. Og han kan heller ikke lide den nye tv-serie.

13.42: Får perfid "interesseret" gæst til at gå væk.

13.55: Taler med oprigtigt interesseret gæst. Han er vist nordmand. Han har vist boet i Danmark siden 1970'erne. Han taler kun norsk. Han er vist meget interesseret i Sherlock Holmes. Han kender vist også Nils Nordberg fra Norge. Han vil vist gerne være medlem af Klubben. Vistnok... For han spørger vist, hvad vi egentlig laver i sådan en Sherlock Holmes-klub. Tja, ... jo, fx deltager vi selvfølgelig i krimimesser...

14.15: Taler med det næste nye medlem fra i går. Min medværts gamle ven, Paw...

15.40: Palle holder foredrag på Sort Scene om "Sherlock Holmes i Danmark". Med lysbilleder (med fantastiske overskrifter såsom "Pædagogernes skræk!"). Emnet er "Sherlock

Holmes, hans udødelighed og popularitet og om fan- og klubkultur"... Var det ikke også emnet i går? Alle er dog ikke gået hjem. Der er syv tilskuere, da Palle indleder sit kloge og koncise foredrag om Sherlock Holmes i Danmark! Og han forklarer en del... Ud over diverse danske avisføljetoner, bogoversættelser, teaterstykker og stumfilms-biljagter rundt om Damhussøen har Palle observeret dengang, da Holmes selv besøgte Marienlyst (i Muusmanns pastiche - i øvrigt genudgivet af Klubbens nyeste medlem Paw!). Og da Doyle besøgte København (da hans bror Innes blev gift med den konservatorieuddannede pianistinde, Clara Schwensen, i Holmens Kirke 1911; og de skæbnesvangre spiritistforedrag i Idræts huset og Odd Fellow Palæet i 1929!). Selv den eneste dansker i Conanen må Palle med skam melde: ham der hjælper slynglen af en lascar med at puffe Fru Neville St. Clair ud på gaden igen, så hun hverken ser sin mand eller Hugh Boone. Altså alt om Holmes i Danmark, og alt i alt et fortræffeligt formidlingsarbejde, som alle i Klubben kan være stolte af!

16.10: Palles foredrag stor succes: Der er syv tilskuere til slutningen!

[Se: <https://www.facebook.com/Sherlock-Holmes-i-Danmark-1441182496143769/?fref=ts>]

16.11: Alle blade udleveret! Vi kan godt pakke standen ned.

17.00: Messen lukker og slukker. Ses vi til næste år?

Ja, svaret på dét spørgsmål afhænger vel af et par andre spørgsmål: Hvor mange gamle venner min medvært har tilbage? Om Klubben har flere flyers tilbage? Og ... hva' hulen laver vi egentlig i sådan en Sherlock Holmes-Klub? ●

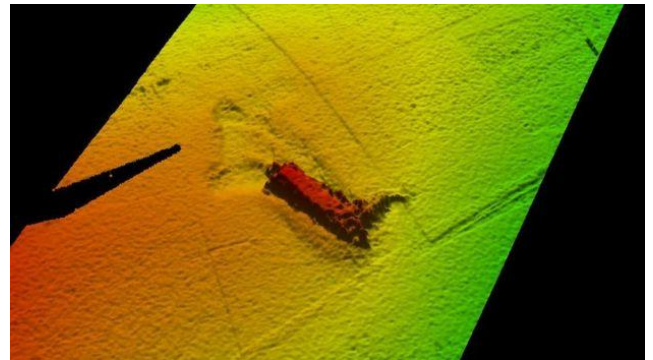
Søslangen fundet i Loch Ness!

I 1970 blev verden beriget med en af de bedste Sherlock Holmes-film som er drejet, og en af den næsten nyligt afdøde Christopher Lees optrædener i den slags film - som Brother Mycroft i den velnok slankeste udgave nogensinde. Det var mesteren Billy Wilders stærkt underholdende *The Private Life of Sherlock Holmes*.

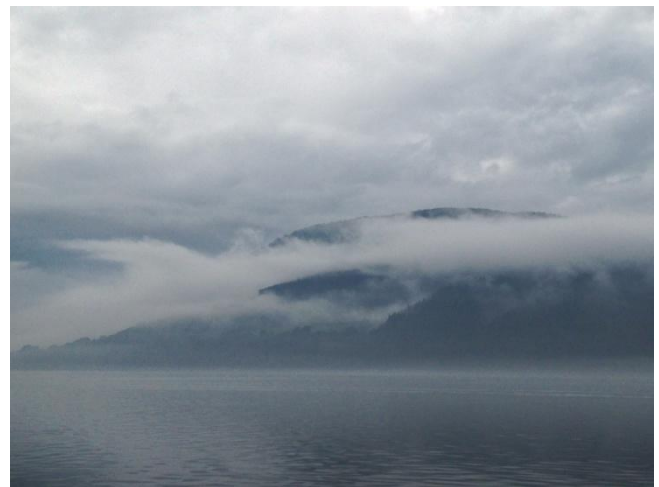
I en spændende scene i filmen sejler Holmes og Watson ud på Loch Ness i en robåd og møder selveste Nessie - søens sagnomspundne uhyre. I filmen er hun jo blot en forklædt ubåd.

Til sit første forsøg på at filme scenen fik Wilder fremstillet en ni meter lang søslangemodel. Da den blev slæbt ud på søen, sank den uheldigvis. På måske 200 meters dybde. Så den kunne ikke reddes, og har siden ligget uforstyrret på bunden i næsten 50 år.

Men i foråret lokaliserede en videnskabelig undervandsrobot ved et heldigt tilfælde det forliste uhyre og dokumenterede det med farverige sonaroptagelser. *I hear of Sherlock and associated subjects nearly everywhere.*

Loch Ness i tåge, fotograferet den 20. juli i år af Sherlock Holmes Klubbens medlem Lasse Rask Hoff. Han observerede ved denne lejlighed ikke noget usædvanligt på vandet ud over nogle krusninger som formodentlig var frembragt af båden han befandt sig på. ●